

ศาสนากับโลก

โดย มุรตะภูอ มุฏะฮารี

แปลโดย จรัญ มะลูลีม

จัดพิมพ์ในรูปแบบห้องสมุดออนไลน์โดยเว็บไซต์อัลสะชะนัยน์

ด้วยพระนามแห่งพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเมตตากรุณายิ่ง

เรื่องที่จะอภิปรายกันในตอนนี้ ก็คือ วรรณคดีของศาสนาที่มีต่อ “โลก”
แต่ละ การอภิปรายของเราจะจำกัดอยู่แค่เพียงวรรณคดีของอิสลาม
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวทางของตรรกวิทยา ซึ่งแนวทางนี้ได้ถูกใช้อยู่ใน
พระมหาคัมภีร์กุรอานอันบริสุทธิ

ควรจะเข้าใจได้ด้วยว่า แนวทางเชิงตรรกวิทยานี้เป็นเรื่องสำคัญมาก
เพราะในบรรดาเรื่องราวที่มีการเทศนาและการบรรยายทางศาสนานั้น เรื่อง
ที่พูดกันอยู่ทั่วไปก็คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลก

“โลก” ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ คือ “ความเลวร้ายของโลก”
“ข้อแนะนำให้ปฏิเสธและละเว้นจากเรื่องทางโลก” และอื่นๆ เมื่อใดก็ตามที่
บุคคลได้รับการกระตุ้นให้becomeนักเผยแพร่และบรรยายแก่ประชาชนสิ่งแรก
ที่เข้ามาในจิตใจของบุคคล เช่นนี้ คือ ความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้บทวิภาษ
บทหรือบทร้อยแก้วหรือคำสอนอันบริสุทธิบางอย่างเกี่ยวกับโลก

ดังนั้น เมื่อมนุษยชาติ จะมิได้รับฟังเรื่องใดเท่ากับเรื่องนี้และในเมื่อเรื่อง
นี้เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและจริยธรรมและกับวิถีทางที่ผู้คนต้องประสบใน
ชีวิตประจำวันแล้ว มันจึงเป็นเรื่องเบื้องต้นที่สำคัญ เป็นเรื่องที่เมื่อ
ตีความหมายด้วยการใช้เหตุผลแล้วจะมีผลในการขัดเกลาความประพฤติด้าน
จริยธรรมให้สมดุลซึ่งรวมถึงการนับถือตนเอง ทศนคติที่สูงส่ง ความ
เจริญรุ่งเรืองและความสัมพันธ์ที่ดีภายในสังคม

อย่างไรก็ตาม เมื่อมันถูกตีความอย่างผิดๆ ก็จะเป็นเหตุให้เกิดความมึนงง และการละเลยไม่เผยแสดงต่อความรู้สึกใดๆ เป็นที่มาแห่งความโศกร้าย หמד ความหวังทั้งมวลและเป็นความทุกข์ยากของบุคคลและสังคมด้วย

การตีความอย่างผิดๆ ของผู้ถือสันโดษ

เป็นเรื่องที่น่าเสียดายว่าการตีความในแบบหลังนี้ได้แพร่ขยายออกไป ชั่วแฉะนำ คำเทศนา และบทกวีทางประวัติศาสตร์และร้อยแก้วในเรื่อง เหล่านี้จะปรากฏอยู่เสมอในรูปแบบที่สองเหตุผลในเรื่องนี้มีอยู่สองประการ ประการที่หนึ่ง ก็คือ อิทธิพลของความคิดที่ไม่ใช่แบบอิสลามกับปรัชญาที่อาศัยมุมมองในแง่ร้ายต่อโลกและต่อความมีอยู่ทางวัตถุและต่อกิจการทางโลกซึ่งแพร่หลายอยู่ในหมู่มุสลิม

เนื่องมาจากการผสมผสานกันของผู้คนที่แตกต่างกันภายในชุมชนมุสลิม เหตุผลอื่นคือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ไม่น่าชื่นชม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาเหตุด้านสังคมที่ปรากฏอยู่เหนือบรรยากาศของอิสลามตลอดหนึ่งพันปี ร้อยปีที่ผ่านมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม เราจะต้องมองผ่านเรื่องเหล่านี้ไปเพื่อมาตรวจสอบอย่างละเอียดถึงตรรกวิทยาของพระมหาคัมภีร์กูรานอันบริสุทธิ์ เราจะต้องดูว่า ปรัชญาในแง่ร้ายเหล่านี้มีอยู่ในพระมหาคัมภีร์กูรานเองหรือว่ามันเป็นเพียง การเสแสร้งแต่งขึ้นมา

พระมหาคัมภีร์กูรานแนะนำว่า “โลก” นั่นคือ ที่อยู่ชั่วคราว ไม่มีค่าควร
แก่ความหวังและความปรารถนาตัวอย่างของโองการนี้ได้บอกเราว่า “โลก”
นั่นคือ ที่อยู่ชั่วคราว ไม่มีค่าควรแก่ความหวังและความปรารถนาตัวอย่าง
ของโองการนี้ได้บอกเราว่า

“อันทรัพย์สมบัติและบรรดาลูกๆ นั้น เป็นเพียงสิ่งประดับในชีวิตทาง
โลกนี้เท่านั้น แต่การกระทำที่ดีย่อมเป็นสิ่งไม่ตายย่อมประเสริฐกว่าในพระผู้
อภิบาลของเจ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับการตอบแทนและความหวัง” (18: 46)

กระนั้นก็ตาม ถึงแม้ว่าพระมหาคัมภีร์กูรานจะถือว่าโลกนี้ไม่มีค่าควร
แก่ความหวังและความปรารถนาของมนุษย์เราก็ไม่เคยได้รับการบอกเล่าว่า
สรรพสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นทั้งหลาย – ทั้งแผ่นดิน ฟ้า ผืนดิน ภูเขา
แม่น้ำ ทะเล ที่ราบ ป่า ทะเลทราย พืชผัก สัตว์ และเขตแดนของความมีอยู่
ของมนุษย์และระบบทั้งหลายของมัน ความเคลื่อนไหว และการพัฒนาใน
ปัจจุบัน - ว่าเป็นเรื่องไม่ดี ไร้ผลและไร้ประโยชน์

ตรงกันข้ามพระมหาคัมภีร์อันกูรานแสดงถึงกฎระเบียบอันมีระเบียบ
อันมีระบบ นั่นคือ การสร้างในลักษณะเป็นระบบอันถูกต้องและยุติธรรม
และพระผู้เป็นเจ้าได้ทรงบอกแก่เราว่า

“เรามิได้สร้างฟากฟ้าและพื้นดิน รวมทั้งสรรพสิ่งระหว่างทั้งสองนั้น
เพียงเพื่อความสนุกสนาน” (44: 38)

ยิ่งกว่านั้นในคัมภีร์อัลกุรอาน มีการให้สัตย์สาบาน โดยส่วนหนึ่งของการสร้าง นี่เน้นถึงจุดที่ว่า โลกทางกายภาพเองนั้นมีความหมายอย่างยิ่ง คำสาบานอย่างเช่น ขอยืนยันทัวด้วยดวงตะวันและแสงสว่างของมันและดวงจันทร์เมื่อมันโคจรตามดวงตะวัน (91: 1-2) ขอยืนยันทัวด้วยดินมะเดื่อและดินมะกอก และภูเขาซีนาย และเมืองอันปลอดภัยนี้ (มกกะฮ์) (95: 1-3)

“ขอยืนยันทัวด้วยบรรดาม้าที่ส่งเสียงหอบขณะวิ่ง” (100: 1) “และชีวิต (มนุษย์)...” (91: 7) แล้วเรายังได้รับการบอกเล่าในพระมหาคัมภีร์อันกุรอานว่า “เจ้าจักไม่เห็นเลยว่าในการบันดาลของพระผู้ทรงเมตตายิ่ง (เราะห์มาน) นั้น

“จะมีความขัดแย้งกันเอง แล้วจงหันสายตากลับมาพิเคราะห์อีกเถิดว่าเจ้าเห็นความบกพร่องบ้างไหม” (67 : 3)

เป็นเรื่องสำคัญว่า ทรรศนะในแง่ร้ายเกี่ยวกับการสร้างและวงจรและระเบียบอันเป็นระเบียบของโลกล้วนขัดแย้งกับความคิดของอิสลาม นั่นคือ แก่นแท้แห่งความคิดอันสำคัญของอิสลามคือหลักของเตาฮีด (เอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า ทฤษฎีในด้านร้ายเหล่านี้สามารถมีอยู่ได้โดยอาศัยลัทธิวัตถุนิยมและการปฏิเสธแหล่งความจริง ความยุติธรรมและเหตุผล หรือวางอยู่บนหลักการที่นักปรัชญาบางคนแหล่งลัทธิที่ถือสิ่งที่เป็นคู่ถืออยู่เท่านั้น นั่นก็คือ แหล่งกำเนิดแห่งชีวิตสองแหล่งซึ่งขัดกัน อย่างหนึ่งเป็นแหล่งแห่งความดี ส่วนอีกแหล่งหนึ่งเป็นแหล่งแห่งความชั่วร้าย

อย่างไรก็ตาม ในศาสนาที่ถือพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวนั้น ความเชื่อในเรื่องความเมตตาและปรานีทั้งหลาย การรู้จักและรู้สึกได้ถึงพระผู้เป็นเจ้า จึงไม่มีที่ว่างให้แก่ความคิดในแง่ร้ายตามที่ได้กล่าวไว้อย่างแจ่มแจ้งในโองการหลายโองการในพระมหาคัมภีร์กุรอ่าน

สิ่งที่ได้บอกไว้ในพระมหาคัมภีร์กุรอ่านเกี่ยวกับโลก ก็คือ โลกนั้นเป็นสิ่งที่มีการกำหนดตายตัวและต้องแตกทำลายไป และโลกเปรียบเหมือนต้นไม้ที่พุ่งขึ้นมาจากพื้นดินหลังฝนตกแล้วก็เจริญเติบโตขึ้น หลังจากนั้น ก็จะกลายเป็นสีเหลืองและแห้งเหี่ยวลงแล้วค่อยๆ แตกทำลายไปสิ้นนั้น อันที่จริงจะเชิดชูคุณค่ามนุษย์ให้สูงส่งขึ้น ด้วยวิธีนี้ เราได้รับการบอกเล่าว่า อย่าถือว่าโลกเป็นจุดสุดยอดแห่งความหวังและความปรารถนาทั้งสิ้นของเรา แต่ก็ไม่ได้เป็นเหตุผลให้ใครๆ คิดว่าโลกนี้เลวร้ายและน่าชังไปทั้งหมด

ดังนั้น จึงไม่มีนักวิชาการที่ดีคนใดของอิสลาม จะตีความตามโองการของพระมหาคัมภีร์กุรอ่านในข้อที่เกี่ยวกับโลกไปในทางที่ไม่ดีต่อโลกหรือขัดต่อวงจรและความเคลื่อนไหวของมันได้

การจงใจให้สนใจในโลก

โองการของพระมหาคัมภีร์กุรอ่านที่เกี่ยวกับโลกนั้น มีการตีความกันไปหลายอย่าง หนึ่งในทรรศนะเหล่านี้ ก็คือ โลกในตัวเองแล้วมิได้มีความเลวร้าย ในเมื่อมันประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆ ทางโลก ซึ่งได้แจ้งไว้ในพระมหาคัมภีร์กุรอ่าน โดยตัวมันเองไม่ได้เป็นสิ่งชั่วร้ายอะไร เพราะมันประกอบไปด้วยสัญลักษณ์ทั้งสิ้นขององค์พระผู้สร้าง ผู้ทรงเชิดชูเราขึ้นสู่ที่สูงพร้อมกับสิ่งเหล่านั้น ดังนั้น จึงไม่ได้เป็นสิ่งเลวร้าย

สิ่งที่เลวร้ายและน่าอัปยศในทรรศนะนี้ ก็คือ ความหลงใหลและความปรารถนาในสิ่งเหล่านี้ ในทรรศนะนี้ แต่ไม่ใช่ตัวของโลกเองหรือที่เลวทราม และเรารู้ว่าการตีความเช่นนี้ มีอยู่ในบทกวีและร้อยแก้วจำนวนนับไม่ถ้วน

และนี่คือ การตีความที่แพร่หลายมากที่สุด มุสลิมส่วนมากเมื่อถูกถามถึงความเลวร้ายของโลก ก็จะตอบว่า ความรักที่มีต่อโลกเป็นเรื่องเลวทราม และโลกโดยตัวของมันเองแล้วเป็นของดี มิฉะนั้น พระผู้เป็นเจ้าคงจะไม่สร้างมันขึ้นมา อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาถึงการตีความนี้อย่างรอบคอบแล้ว เราก็จะพบว่าทั้งๆ ที่โลกได้รับความนิยมนั้น แต่ก็ไม่ใช่ว่ามันจะไม่มีปัญหาอาเสียดเลย และจะเห็นว่ามันไม่เกินไปตามการตีความอัลกุรอ่านอย่างแท้จริง

ประการแรก เราต้องมองดูก่อนว่า ความดีใจซึ่งมนุษย์มีต่อโลกนั้น เป็นธรรมชาติและเป็นความดีใจตามสัญชาตญาณหรือไม่ – นั่นคือ ความดีใจนั้นถูกสร้างขึ้นมาให้เป็นหนึ่งในสัญชาตญาณของมนุษย์หรือเปล่า? หรือว่ามันจะปรากฏขึ้นมาในตัวคนในฐานะเป็นผลของเหตุการณ์เฉพาะตอนหลัง เหมือนอย่างการสร้างและเลียนแบบนิสัยตัวอย่างเช่น พ่อแม่ รักลูกในขณะที่เด็กก็รักพ่อแม่ของเขา ผู้หญิงและผู้ชายต่างก็ถูกดึงดูดจากกันและกัน เพราะเป็นเพศตรงข้ามกัน ทุกๆ คนถูกจูงใจด้วยทรัพย์สินสมบัติและความร่ำรวย ความเคารพนับถือ ความมีชื่อเสียงและอื่นๆ ความดึงดูดใจเป็นเรื่องธรรมดาและเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ชาติหรือไม่ ? หรือว่าเป็นผลที่เกิดมาโดยบังเอิญของการเลี้ยงดูที่ไม่ดี ?

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ความดึงดูดใจและความรักเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมชาติและเรื่องของสัญชาตญาณ ดังนั้น เป็นไปได้อย่างไรว่า มันจะเลวทรามและชั่วร้าย และจะกลายเป็นสิ่งที่เราจะต้องผลักไสมันออกไปได้อย่างไร ? ความจูงใจเหล่านี้มีมาแต่กำเนิดในจิตใจของมนุษย์ ในทำนองเดียวกัน ที่เราไม่อาจกล่าวได้ว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของจักรวาลรอบๆ ตัวเราเป็นสิ่งชั่วหรือเลวทราม หรือว่า การสร้างสรรค์นั้นเป็นไปได้โดยปราศจากความรอบรู้ (อิกมะฮฺ) ของพระผู้เป็นเจ้า ในทำนองเดียวกัน เราก็ไม่อาจกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งส่วนใดของมนุษย์จำเป็นต้องเลวร้าย หรือการสร้างมนุษย์ขึ้นมานั้นปราศจากความรอบรู้เช่นเดียวกันเพราะไม่มีเส้นโลหิตเล็กๆ หรือแขนขาหรือแม้แต่เส้นผมของมนุษย์ที่เป็นส่วนเกินหรือไร้ประโยชน์อยู่เลย ดังนั้น มันจึงเป็นพลัง สัญชาตญาณและเป็นส่วนหนึ่งของดวงวิญญาณของมนุษย์

ในบรรดาความปรารถนาและความตั้งใจทั้งหลายนั้นไม่มีความปรารถนาอันเป็นธรรมชาติและสัญญาติญาณหรือความตั้งใจที่ถูกสร้างขึ้นโดยปราศจากความรอบรู้ ปราศจากวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเลย ความปรารถนาอันเป็นธรรมชาติและสัญญาติญาณทั้งหลายที่เกิดขึ้นด้วยความรอบรู้ของพระผู้เป็นเจ้า และหากว่าไม่มีสิ่งเหล่านี้อยู่ พื้นฐานของชีวิตทั้งหมดก็จะแตกสลายไป

ยิ่งกว่านั้นความรักเหล่านี้ได้ถูกกล่าวถึงว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความรอบรู้ของพระผู้เป็นเจ้าหรืออิกมะฮ์ในพระมหาคัมภีร์กูรอานเอง ตัวอย่างเช่น

ในซูเราะฮ์หนึ่งที่กล่าวถึงการสร้างมนุษย์ การนอนหรือสิ่งอื่นๆ ที่ถูกกล่าวถึงในฐานะที่เป็นเครื่องหมายแห่งความรอบรู้ของพระผู้เป็นเจ้านั้น เราได้รับการบอกเล่าว่า

“และ สัญลักษณ์บางอย่างของพระองค์ คือ การที่พระองค์ทรงบันดาลความรักและเมตตาให้มีขึ้นระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในนั้นย่อมเป็นนานา สัญลักษณ์สำหรับกลุ่มชนที่ไตร่ตรอง ”

(30:21)

ถ้าหากว่าความรักสามีหรือภรรยาเป็นเรื่องเลวทรามแล้ว มันก็คงไม่ได้รับการบอกกล่าวไว้ในโองการนี้ในฐานะที่เป็นเครื่องหมายอันสูงส่งของพระผู้เป็นเจ้า

เป็นที่แลเห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่า ความรักใคร่เอ็นดูเหล่านี้ได้ถูกบรรจุไว้ในธรรมชาติของมนุษย์ และเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า มันเป็นวิถีทางสำหรับกิจการทางโลก เพื่อจะได้มีระเบียบและกระแสทางที่เป็นระบบ หากว่าความรักเหล่านี้ไม่มีอยู่แล้วก็จะไม่มีการสืบทอดของผู้คนมาเป็นรุ่นๆ ชีวิตหรือวัฒนธรรมก็จะไม่ก้าวหน้าไปได้ หรือสัญชาตญาณของมนุษย์และการงานการอุตสาหกรรมหรือการต่อสู้ใด ๆ ก็คงมีอยู่ไม่ได้ กล่าวโดยสังเขป ก็คือมนุษยชาติจะไม่มีอยู่บนหน้าแผ่นดิน

การสละโลก

ถ้าเราพิจารณาถึงการตีความและพรรณนาเกี่ยวกับโลกทั้งสองอย่างนี้ – อย่างหนึ่ง คือ พรรณนาของผู้ที่มองโลกและความเพิดเพลินเจริญใจของมันว่าเป็นสิ่งชั่วร้ายเลวทราม อีกพรรณนาหนึ่ง คือ ผู้ที่ถือว่าตัวของโลกเองเป็นสิ่งที่ดี แต่ความชั่ววอนของมันและความหลงใหลไปในโลกนั้นเป็นสิ่งเลวทราม ขอให้เรามาพิจารณากันว่า โลกให้ความสุขต่อมนุษย์และปลดปล่อยเขาจากความทุกข์ยากโดยวิธีใด

บรรดาผู้มีพรรณนาในทางลบเกี่ยวกับโลกและความเป็นอยู่ทั้งหลาย ต่างถือว่า ความมีอยู่และชีวิตเป็นเรื่องร้ายกาจเลวทรามไม่มีทางแก้ไขใดๆ นอกจาก ขอมรับความผิดหวังไว้ที่หมายและฆ่าตัวตาย นี่เป็นพรรณนาที่อ่อนแอที่สุดและคนที่มีความทุกข์มากที่สุดในโลก คือ ผู้ที่มีพรรณนาเช่นนี้

อีกทางหนึ่งผู้มองโลกว่า เป็นของดี แต่มีทรศนะว่าความชั่วร้ายใจและความหลงใหลที่มีต่อมันเป็นเรื่องเลวร้ายนั่นกล่าวว่า การสร้างและการเผา การก่อสร้างและทำลายเป็นสิ่งที่เปล่าประโยชน์โดยสิ้นเชิงเช่นเดียวกันและหนทางไปสู่ความสุขและอิสรภาพของมนุษย์นั้นอยู่ที่การต่อสู้กับความปรารถนาและความรักของเขา และการตัดรากเหง้าของมันออกเสียจากตัวตนของเขา จากทรศนะนี้มนุษย์ก็จะเป็นอิสระจากความเลวทรามร้ายกาจทั้งปวง กลายเป็นผู้ที่มีความสุขอยู่ในทรวงอก

ทรศนะแรก ไม่จำเป็นต้องมีคำตอบใด ๆ แต่คำตอบต่อทรศนะที่สองก็คือ

ประการแรก

ทฤษฎีทางปรัชญาที่ลึกซึ้งที่สุดได้รับการยืนยันโดยจิตวิทยาว่า สัญชาตญาณตามธรรมชาติและความรักที่มีอยู่ในจิตใจมนุษย์นั้น ไม่อาจจะระงับหรือขจัดคัดรอนให้หมดไปได้ เท่าที่จะทำได้มากที่สุด ก็คือโดยอาศัยการบำเพ็ญทุกขกิริยา คนที่บำเพ็ญทุกขกิริยาจะถูกนำไปสู่ความสำนึกภายใน แต่จะปรากฏตัวออกมาในรูปแบบที่มีอันตรายโดยผ่านช่องทางที่ผิดธรรมชาติ ก่อให้เกิดผลข้างเคียง คือ การทำงานอย่างผิดพลาดของระบบประสาทและจิตวิญญาณ

ประการที่สอง

หากว่าสามารถจะตัดขาดสิ่งนั้นได้ก็จะเป็นอันตรายร้อยเปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับการตัดแขนขาหรืออวัยวะที่สำคัญออกไป

สัญญาติญาณตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละอย่างและทุกอย่างนั้นเป็นพลังที่ได้ถูกบรรจุไว้ในตัวเรา เพื่อจะได้กระตุ้นให้มีการกระทำและการเคลื่อนไหว ในการสร้างมันขึ้นมานั้นไม่ใช่เรื่อง เล่นๆ หรือไร้ประโยชน์ แล้วเพราะเหตุใดเล่าแหล่งกำเนิดของพลังเหล่านี้ จึงควรจะถูกละเลย หรือถูกทำลายให้พินาศไป ?

ตรรกวิทยาแห่งพระมหาคัมภีร์กูราน

ข้อความจากพระมหาคัมภีร์กูราน ก็คือ ความปรารถนาและความรักที่มีต่อโลกนั้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นสิ่งเลวทราม พระมหาคัมภีร์กูรานไม่เคยวางแนวทางใดๆ ที่จะนำความสุขมาให้ด้วยการตัดหรือทำลายความปรารถนาตามธรรมชาติ และความดีใจของเราลงได้เลย

สิ่งที่พระมหาคัมภีร์กูรานวิจารณ์และตำหนิ ก็คือ ความรักที่มากมายล้นเหลือเกินไป หมายความว่า การที่ขึ้นอยู่กับโลกของวัตถุด้วยความพึงพอใจ และแนใจอยู่กับวัตถุเพียงอย่างเดียว พระมหาคัมภีร์กูรานบอกเราว่า

“อันทรัพย์สมบัติและบรรดาลูกๆ นั้น เป็นเพียงสิ่งประดับในชีวิตทางโลกนี้เท่านั้นแต่การกระทำที่ดีย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ตายและย่อมประเสริฐกว่าในพรรณนาขององค์ผู้อภิบาลของเจ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับการตอบแทนและความหวัง (18:46)

และคำว่า “ความหวัง” ในตอนท้ายของโองการนี้ ทำให้เราเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่าโองการนี้เกี่ยวกับจุดหมายและอุดมคติของมนุษย์

พระมหาคัมภีร์กูรานอันบริสุทธิ์กล่าวถึงผู้ที่ชอบทางโลกด้วยคำต่อไปนี้ คือ

“...แต่จริงบรรดาผู้ไม่มุ่งหวังที่จะพบกับเรา และมีความพึงพอใจในชีวิตทางโลกนี้ และได้พบความสงบในชีวิตเช่นนั้น คนเหล่านี้ คือ ผู้ละเลยต่อสัญลักษณ์ต่างๆ ของเรา ” (10:7)

โองการนี้ตำหนิการที่มนุษย์มีความสุขและพอใจอยู่แต่เฉพาะวัตถุ ไม่เหลือความคิดใด ๆ ได้เลยสำหรับโลกหน้าหรือสำหรับพระเจ้าผู้เป็นเจ้า และหาความสงบจากชีวิตทางวัตถุเท่านั้น ดังนั้น เหล่านี้จึงเป็นลักษณะของผู้ที่มุ่งทางโลก ในความหมายที่น่าติเตียน

ในตอนอื่นของพระมหาคัมภีร์กูราน เราได้รับการบอกเล่าว่า

“ดังนั้นเจ้าจงหันออกจากบุคคลที่หันเหจากคำตักเตือนของเราเถิด และเขามีได้มุ่งหมายสิ่งใดทั้งสิ้น นอกจากชีวิตทางโลกนี้เท่านั้น นั่นแหละ คือ ขอบเขตแห่งความรู้ของพวกเขา ” (53: 29-30)

อีกครั้งหนึ่งที่มีการกล่าวถึงมนุษย์ และตักเตือนบรรดาผู้ซึ่งไม่ปรารถนา และไม่มีจุดหมายใดมากไปกว่าโลกทางวัตถุ และบรรดาผู้ที่มีความคิดของเขา มิได้ไปไกลเกินกว่านี้

หรืออีกแห่งว่า

“ความลุ่มหลงในความใคร่ต่างๆ คือ ความลุ่มหลงในสตรี บุตร ในเงิน และทองซึ่งมีอยู่ในทรัพย์สินสมบัติที่สะสมไว้ในผ้าฝ้ายทำจี๊ด ในปศุสัตว์และไร่นา เหล่านี้คือ สิ่งซึ่งอำนวยความสุขในชีวิตทางโลก แต่จุดหมายที่ดีที่สุด คือ การมุ่งไปสู่พระผู้เป็นเจ้า ” (3:14)

โองการนี้ ก็เช่นกันมิได้กำหนดเฉพาะความปรารถนาตามธรรมชาติและความรักเท่านั้น แต่ได้ดำเนินไปถึงเรื่องที่ว่า ความรักที่มีต่อสิ่งของที่ปรารถนานั้นถูกทำให้สวยงามตามทัศนะของคนบางคนและถูกถือว่าเป็นสิ่งยิ่งใหญ่และสวยงามมากกว่าที่มันเป็นอยู่จริง ๆ และได้ทำให้คนบางคนหลงเสน่ห์ของมัน

กลายเป็นความคิดในอุดมคติแต่อย่างเดียวของพวกเขาเหล่านั้น ใน
ทำนองเดียวกัน เราได้รับการบอกเล่าว่า “เจ้าพอใจกับชีวิตในโลกนี้ แทนที่
จะพอใจกับชีวิตในโลกหน้าเช่นนั้นหรือ? ส่วนของชีวิตในโลกนี้
เมื่อเปรียบเทียบกับชีวิตในโลกหน้านั้นมิได้เป็นสิ่งที่ใดเลยนอกจากสิ่งน้อย
นิด”

ความมุ่งหมายของโครงการเหล่านี้ก็เพื่อจะวิจารณ์คำหนดิเดียน ความพึง
ใจและการหลงเสน่ห์ทางโลกแต่อย่างเดียว

ความรักที่มีต่อทรัพย์สินสมบัติ ลูกหลาน ส่วนประกอบอื่นๆ แห่งชีวิตทาง
โลกนั้น แตกต่างจากความพึงพอใจในสิ่งเหล่านั้นแต่อย่างเดียว และถือว่าสิ่ง
เหล่านั้นเป็นศูนย์กลางแห่งความหวัง และความปรารถนาของตน

เมื่อจุดหมายมันมิไว้เพื่อป้องกันมนุษย์จากการถูกผูกขาดโดยความ
ปรารถนาทางโลกทางแก้ปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่การคำหนดิเดียน โจมตีหรือ
พยายามที่จะถอนรากถอนโคนธรรมชาติทั้งหลายออกไป ตรงกันข้าม ทาง
แก้ปัญหาอยู่ที่การรอดพ้นและการได้รับประโยชน์จากห่วงโซ่แห่งการเป็น
อิสระ ความปรารถนาทางธรรมชาติ ซึ่งปรากฏขึ้นมา หลังจากความ
ปรารถนาทางวัตถุซึ่งจำเป็นต้องนำมาสู่ชีวิตและส่งเสริมมัน

ดังนั้น ความมุ่งหมายของคำสอนทางศาสนา จะต้องเป็นไปเพื่อปลูก
ความรู้สึกล้นสูงส่งเหล่านี้ของมนุษย์ให้ตื้นขึ้น อันเป็นความรู้สึกที่สูงส่งและ
มีเกียรติ มีกำเนิดมาจากแหล่งที่สูงส่ง ความรู้สึกทางวัตถุ และจำเป็นต้อง
ปลูกขึ้นมา ความรู้สึกเหล่านี้คือความรู้สึกทางวัตถุและจำเป็นต้องปลูกขึ้นมา
ความรู้สึกเหล่านี้ คือ ความรู้สึกทางด้านจิตวิญญาณและการกระตุน ปลูกเร็ว
ที่จำเป็นนั้นจะต้องได้มาจากศาสนา

ในความรัก ความชอบแต่ละอันและทุกอัน เปรียบเสมือนน้ำพุที่ไหลมา
จากดวงวิญญาณ ความมุ่งหมายของศาสนานั้นไม่ต้องการกีดขวางกระแส
แห่งความดึงดูดทางวัตถุ ความมุ่งหมายทางศาสนา ก็คือ การเปิด และทำให้
น้ำพุอื่นๆ ที่ไหลอยู่กลายเป็นน้ำพุในด้านจิตวิญญาณ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง
ศาสนานั้นจะต้องไม่จำกัดและลดพลังทางความรู้สึกทางเพศซึ่งถูกสร้าง
ขึ้นมาคู่กับการสร้างอื่นๆ นอกจากนี้ ด้วยความรอบรู้ของพระผู้เป็นเจ้า สิ่งที่
ศาสนาจะต้องทำ ก็คือ เป็นอิสระจากห่วงโซ่ที่แตกต่างกันทางพลังจิต
วิญญาณ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการปลดปล่อย

เรื่องนี้สามารถทำให้เข้าใจชัดเจน โดยตัวอย่างง่ายๆ : สมมติว่า ชายคน
หนึ่งมีบุตรชายคนหนึ่ง ซึ่งเขาต้องส่งบุตรชายคนนั้นไปโรงเรียน และ
หลังจากนั้น เขาเห็นว่า ความสนใจทั้งสิ้นของบุตรอยู่กับการเล่นและการกิน
เท่านั้น ในกรณีนี้

จึงเป็นเรื่องธรรมดาว่า ชายผู้นั้นย่อมไม่มีความสุขและไม่พูดกับบุตร
อย่างดี เขาจะตำหนิติเตียนบุตรชายและบางทีอาจเรียกเขาว่าเป็นคนตะกละ
ตะกรามไร้ประโยชน์ก็ได้ เขาทำเช่นนี้ก็เพราะเขาต้องการให้บุตรชายสนใจ
ในบทเรียนและหนังสือ สนใจในการอ่านการเขียนและอื่นๆ และตาม
ธรรมชาติของมนุษย์แล้ว ความสนใจในสิ่งเหล่านี้จะปรากฏขึ้นในเด็กๆ หลัง
ความสนใจในการเล่นและการกิน

ยิ่งกว่านั้น ความสนใจที่สูงกว่านี้จำเป็นจะต้องได้รับการกระตุ้นและการ
ส่งเสริม สัญชาติญาณความปรารถนาในความรู้นั้นมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกผู้ทุก
คน แต่จะสงบนิ่งอยู่อย่างช่วยไม่ได้จนกว่ามันจะถูกปลุกเร้า

อย่างไรก็ตาม ไม่มีเหตุผลใดที่จะคิดว่า บิดาต้องการที่จะให้บุตรชายหยุด
เล่นหรือหยุดกิน หากวันหนึ่งเขาได้พบว่าบุตรชายของเขาหมดความสนใจ
ในการเล่นและในอาหารแล้ว เขาก็จะรู้สึกลำบากใจทันที และอาจทักท้วงเอา
ว่าเป็นขั้นตอนของความป่วยไข้ที่แสดงออกมาและอาจส่งบุตรไปหาหมอก็
ได้ บิดารู้ว่าในขณะที่บุตรชายของเขาแข็งแรงขึ้นนั้น เขาจะต้องสนใจในการ
ไปโรงเรียนและในหนังสือ แต่จะต้องมีความสุข มีการเล่นการกินในเวลา
ที่เหมาะสมด้วย

ตรรกวิทยาและโลกทัศน์ของพระมหาคัมภีร์กูราน

แนวทางตรรกวิทยา ซึ่งพระมหาคัมภีร์กูรานแสดงให้เห็นในเรื่องโลก และข้อห้าม มิให้คนเราอุทิศความสนใจทั้งหมดต่อโลกนั้น เป็นสาเหตุ บางอย่างของทรศนะ แห่งพระมหาคัมภีร์กูรานเกี่ยวกับโลกมีอยู่ว่า ความสุขของชีวิตมิได้จำกัดอยู่แต่วัตถุและชีวิตทางโลกเท่านั้น ในขณะที่ ยอมรับความมั่งคั่งของโลกละดับในระดับที่เหมาะสมแล้ว

พระมหาคัมภีร์กูรานยังกล่าวถึงการมีอยู่ของสิ่งอื่นๆ ที่ยิ่งใหญ่กว่า จน เมื่อเปรียบเทียบกับโลกนี้แล้ว โลกนี้แทบจะไม่ใช่อะไรเลย

ในทำนองเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์นั้น พระมหาคัมภีร์กูรานยืนยัน ว่า ชีวิตนี้มีได้จำกัดอยู่แค่ขอบเขต ของชีวิตในโลกนี้ แต่มนุษย์มีชีวิตในโลก หน้าด้วย ตามความคิดของพระมหาคัมภีร์กูรานแล้ว ขอบเขตแห่งชีวิต มนุษย์นั้นขยายออกไปเกินกว่าชีวิตของโลกนี้จนถึงขอบเขตที่ไม่รู้จบ ดังนั้น จึงเป็นที่กระจ่างชัดว่ามนุษย์จะต้องไม่มองเห็นว่าโลกเป็นความปรารถนาสุด ยอดทั้งหมดทั้งสิ้นของเขา

ดังนั้น ความเชื่อในพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียว ในฐานะที่เป็นสาขาหนึ่งของ โลกทัศน์และปรัชญาของอิสลามจึงไม่ยอมให้เรามองโลกและกามวิสัยในแง่ร้าย ดังที่ได้อีกว่าไว้ข้างต้น ดังนั้น จึงต้องมีความคิดของอิสลาม อีกสาขา หนึ่ง ซึ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จุดหมายและความหวังสูงสุดของมนุษย์ จะต้องอยู่เหนือโลกและกิจการทางโลก นี่ก็คือ สาขาที่เกี่ยวกับความรู้ว่ามี โลกหน้า

ลัทธิวัตถุนิยมและจริยธรรม

นอกจากนี้ สาขาอื่นที่สำคัญของสำนักคิดอิสลามก็ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการลดความสำคัญของโลกแห่งวัตถุลงไปด้วย นั่นคือ สาขาจริยธรรม และการขัดเกลาศีลธรรม

นอกจากเป็นที่ยอมรับของสำนักคิดอื่นแล้ว สาขานี้ยังมีความคิดว่าเพื่อจะทำให้สังคมของมนุษย์เป็นสังคมที่มีอารยธรรมจะต้องมีแนวทางบางอย่างที่ทำให้ความละโมภอยู่ในสายกลาง และชักชวนผู้คนให้รับเอาความปรารถนาด้านจริยธรรมและจิตวิญญาณ ไฟแห่งค้นหาและความละโมภโลภมากยิ่งลุกโชนแรงขึ้นเท่าไร นอกจากจะไม่เพิ่มสิ่งใดให้แก่ความเข้มแข็งของสังคมแล้ว สังคมยังจะถูกทำลายและทำให้เสียหายไปได้ง่ายๆ ด้วย

ในเรื่องความสุขนั้นถึงแม้ว่าคนเราไม่ควรจะมีความสุขจนสุดฤทธิ์และความสุขและความรุ่งเรืองนั้นอยู่ที่การละเว้นจากสิ่งใดๆ เกือบทุกสิ่งเหมือนอย่างที่นักปรัชญาบางคนคิดก็ตาม แต่ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า ความไม่สนใจต่อโลกและความสำราญของมันนั้นเป็นเงื่อนไขอันแรกของความสุขที่แท้จริงทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

ในที่นี้ เราจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่นๆ ซึ่งจะต้องมีการอธิบายดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องการป้องกันมิให้มนุษย์มีความปรารถนาและติดตรึงอยู่แค่โลกฝ่ายวัตถุเท่านั้นเป็นไปได้ที่ใครจะคิดกลางแกลงใจว่าเราควรจะรักโลกทั้งสองโลก

และอาจจะคิดสงสัยด้วยว่า อุดมคติของมนุษย์ที่มีความสมควรจะเป็นอย่าง
ดีนั้นจะต้องเป็นทั้ง โลกวัตถุและพระผู้เป็นเจ้าอันเป็นลัทธิเชื่อในพระเจ้า
หลายองค์

ย่อมไม่เป็นไปได้อย่างแน่นอน! นี่มิได้เป็นจุดหมายของอิสลาม จุดหมาย
ของอิสลาม ก็คือ มนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งดึงดูด สิ่งดึงดูดซึ่งพระผู้
เป็นเจ้าได้สร้างขึ้นมาในมนุษย์ตามความรอบรู้ของพระองค์ บรรดาศาสดา
และอิมามได้รับการอำนวยการจากสิ่งดึงดูดเดียวกันและพวกเขาได้
ขอบพระคุณผู้เป็นเจ้าในสิ่งเหล่านี้ ไม่อาจเป็นไปได้ที่จะยุติความรู้สึกเหล่านี้
และไม่ใช่ของดีด้วยที่จะยุติมัน ถ้าหากว่าความรู้สึกนั้นมีอยู่

มนุษย์นั้นมีความสามารถอื่นๆ ที่ไปไกลเกินกว่าความรักใคร่แบบโลกียะ
มีความสามารถที่จะมีอุดมคติ อุดมคติของมนุษย์ จะต้องไม่เป็นโลกวัตถุ
ความรักและความชอบชนิดที่ไม่ดี ความปรารถนาและความรักเป็นรูปแบบ
หนึ่งของสติปัญญาที่อยู่ในระดับปัจจัยที่จำเป็นของชีวิต

อย่างไรก็ตาม ความฉลาดในการมีอุดมคติ เป็นความฉลาดพิเศษซึ่งมี
แหล่งของมันอยู่ในแก่นแท้ของมนุษย์และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมนุษย์
บรรดาศาสดาไม่ได้มีมาเพื่อทำลายความปรารถนาและความรักหรือเพื่อให้
ต้นตอของมันเหือดแห้งไปแต่อย่างใด สิ่งที่ท่านได้กระทำ คือ การขจัดโลก
วัตถุออกไปจากตำแหน่งสุดยอดของอุดมคติของมนุษย์โดยยกเอาพระผู้เป็น
เจ้าและโลกหน้าเข้ามาแทนที่มัน ในความจริงแล้ว บรรดาศาสดา ได้ทำงาน
เพื่อปกป้องโลกและความรู้สึกทางโลกียะที่มีอยู่ มิให้ปล่อยให้ตำแหน่งตาม
ธรรมชาติของมันเป็นเรื่องน่าสนใจน่าดึงดูดใจและน่าปรารถนา

ซึ่งเป็นข้อผูกพันระหว่างมนุษย์และสิ่งที่อยู่รอบตัวเขาไปเสีย – ด้วยการ
ส่งตำแหน่งนั้นผ่านไปยังที่ตั้งอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเรียกกันว่า หัวใจมนุษย์ ท่าน
ศาสดามาเพื่อปกป้องโลกและชีวิตทางวัฒนธรรมมิให้เข้าไปครอบครอง
สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์และกั้นขวางการเดินทางไปสู่อนันตภาพอันสมบูรณ์ยิ่ง
ของมนุษย์ได้

ดังนั้น เราจึงได้เห็นข้อความในพระมหาคัมภีร์กุรอ่านที่ว่า

“อัลลอฮ์ไม่ทรงบันดาลสองหัวใจไว้ในร่างของชายคนเดียว”

(33:4)

เราจะต้องไม่ทึกทักเอาว่า โองการนี้แสดงถึงว่า ถ้าหากเราไม่ถูกดึงดูด
ไปสู่พระผู้เป็นเจ้า อย่างเช่น สามิหรือภรรยาของเรา ลูกหลาน ทรัพย์สินสมบัติ
และอื่นๆ หากมิได้ ปัญหามีอยู่ว่ามนุษย์จะต้องมีจุดหมายหนึ่งที่สูงสุดและเป็น
จุดรวมสำหรับความปรารถนาของเขาอยู่จุดหนึ่ง การมีความรักในหลายๆ
สิ่งในแก่นแท้นั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอนและแนชัดอยู่ในตัวมันเองอยู่
แล้ว แต่สองสิ่งที่ได้สามารถไปด้วยกันได้ ก็คือ การมีพระผู้เป็นเจ้าเป็น
ศูนย์กลางแห่งความหวังและความปรารถนาและยังมีโลกอยู่ในฐานะนั้นอีก
ด้วย

การเคารพสิทธิและความรังเกียจโลก

จากเนื้อหาแห่งกฎเกณฑ์ของอิสลามในเรื่องความยุติธรรมและความภักดีของบุคคลที่มีต่อกันและกันในเรื่องความยุติธรรมและหน้าที่ของบรรดาผู้นำและเจ้าหน้าที่ ในเรื่องการตัดสินและหน้าที่อื่นๆของผู้บริหารและผู้พิพากษา และปัญหาที่เกี่ยวกับหน้าที่ของพวกเขาและในเรื่องพยานนั้น

เป็นที่กระจ่างชัดว่า ในศาสนานี้สิทธิของบุคคลได้รับความเคารพในขอบเขตใดและการปฏิบัติของเขาถือว่าเป็นข้อบังคับในขอบเขตใดบ้าง

สิ่งนี้กระตุ้นให้เกิดคำถามและข้อสงสัยว่า สิทธิเหล่านี้จะได้รับการเคารพอย่างไรในอิสลาม เมื่อทฤษฎีทั้งหมดของอิสลามนั้นขึ้นอยู่กับความรังเกียจโลกและความน่าหลงใหลของมัน สิทธิของผู้คนที่มีความสัมพันธ์กันนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของชีวิตในโลก ตัวอย่างเช่น คนๆ หนึ่งไม่ควรหยิบฉวย และใช้ทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นใด เมื่อบุคคลผู้หนึ่งเห็นว่าสิ่งใดๆไม่มีค่า เขาก็ย่อมเห็นว่าสิ่งอื่นๆ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องหรือขึ้นอยู่กับสิ่งนั้นก็ย่อมไม่มีค่าไปด้วย ดังนั้น เมื่อพระสอนของอิสลามเห็นว่าตัวของโลกเองและชีวิตทางโลกนั้นไร้ค่า อิสลามจะถือว่าสิทธิที่เกี่ยวข้องกับโลกและชีวิตทางโลกมีความสำคัญและมีค่าควรแก่การเคารพได้อย่างไรได้ ?

คุณค่าในตัวและคุณค่าที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น

ในการตอบปัญหาข้อนี้ จะต้องกล่าวเสียก่อนว่า เราจะต้องเข้าใจความหมายที่แท้จริงของทฤษฎีของอิสลาม – ที่ว่าโลกไม่มีคุณค่าให้แจ่มแจ้งเสียก่อน ความคลุมเครือในเรื่องนี้จะนำไปสู่ความสงสัยและความหวาดหวั่น หากว่าจะพิจารณาถึงคุณค่าและความมีค่าของวัตถุเองแล้วทุกอย่างย่อมมีค่า อีกด้านหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างมีค่าในตัวของมันเอง เพราะทุกสิ่งเป็นสิ่งที่หนึ่งของการสร้าง และการสร้างในตัวของมันแล้ว คือ แก่นแท้ของคุณค่านั้นเอง นักปรัชญากล่าวว่า ความมีอยู่นั้นมีคุณประโยชน์เท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในด้านความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นในฐานะที่มีผลต่ออีกสิ่งหนึ่ง เราก็จะเห็นว่าเป็นไปได้ที่วัตถุสิ่งหนึ่งในความสัมพันธ์กับวัตถุอื่นจะเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะไร้ค่า นั่นก็คือ เป็นไปได้ที่มันจะไม่มีผลต่อสิ่งอื่นเลยไม่ว่าจะเป็นด้านผลประโยชน์หรือความสูญเสีย อีกด้านหนึ่ง ก็เป็นไปได้เท่าๆ กันที่มันจะมีค่า ในเมื่อมันมีผลเมื่อเป็นผลบวก

เราก็กล่าวว่า มันมีค่าเป็นบวก และหากว่ามีผลลบ เราก็กล่าวว่ามันมีค่าลบ ด้วยการมองดูที่ค่าบวกซึ่งเป็นคุณค่าของสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวกับสิ่งอื่น-เราจะเห็นได้ว่ามันอาจจะเป็นสิ่งหนึ่งที่มีสองรูปแบบ แต่ได้รับการพิจารณาแต่ด้านเดียว ตัวอย่างเช่น ความหมายที่เรากล่าวว่า เงินมีค่าต่อมนุษย์ เราสามารถพิจารณาค่าแบบสัมพัทธ์ด้วยการเปรียบเทียบกับค่าสัมพัทธ์กับสิ่งที่สาม เช่น เงินนั้นมีค่าต่อมนุษย์แค่ไหน เมื่อเปรียบเทียบกับสุขภาพความรู้และจริยธรรม

อันเมื่อดูรายชื่อหรือแมลงวันหรือยุงในธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่มีค่าอย่างใดเลย ความมีอยู่ของมันไม่มีผลต่อมนุษย์แต่อย่างใด แน่จนปรากฏว่าในขณะที่สิ่งนั้นเองไร้ค่า ดังนั้น สิทธิที่เกี่ยวกับมันไร้ค่าเช่นกัน ตามธรรมชาติของมนุษย์ ส่วนอีกทางหนึ่ง เงินมีค่าต่อมนุษย์ เพราะว่ามันมีประโยชน์ต่อสภาพความเป็นอยู่ของเขาและสามารถอำนวยความสะดวก ความคิดและแผนการของเขาได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับสุขภาพ ความรู้และเกียรติแล้วมันได้เสียคุณค่าของมันไปและกลายเป็นสิ่งไร้ค่าไป ไม่ใช่ว่ามีค่าน้อย แต่ไม่มีคุณค่าเอาเสียเลย มิใช่ว่าหากเงินจำนวนมีค่ามากพอ ก็จะเทียบเท่ากับเกียรติยศได้ ไม่ใช่เช่นนั้นเลย ผู้ที่รักเงินและในเวลาเดียวกันก็มีลักษณะสูงส่งและมีเกียรตินั้นจะค้นหาเงินเฉพาะตราบเท่าที่เกียรติยศและความเคารพตัวเองยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น และขณะที่เงินเป็นสาเหตุที่ทำให้เกียรติยศและการเคารพตัวเองของเขาต้องเสียไปแล้ว เขาก็จะละเลยเงินจำนวนนั้นไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม แม้ว่า ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดของโลกจะถูกมอบให้เขากระนั้น เขาก็ยังไม่พร้อมที่จะจ่ายราคาแห่งเกียรติยศและการเคารพตัวเองเพื่อเงินนั้น ในธรรมชาติของบุคลิกเช่นนั้น เงินมีคุณค่า แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีความเท่าเทียมกับการเคารพตัวเองเกียรติยศ และจริยธรรม-เมื่อเปรียบเทียบคุณค่าเช่นนั้น คุณค่าของเงินก็จะจัดจางไปอย่างง่ายดาย ไม่ใช่เป็นปัญหาว่าเงินจำนวนน้อยไม่อาจไปเทียบได้ แต่เงินจำนวนมากจะเทียบได้ตรงกันข้าม แม้เงินจำนวนมากก็ไม่อาจเทียบได้กับเกียรติยศและความเคารพแม้แต่เล็กน้อยก็ได้

ท่านอะลี (อ) ได้แสดงความรู้สึกรอคอยมาดังนี้

“ในนามแห่งพระผู้เป็นเจ้า! หากว่าฉัน (จะ) ได้รับดินแดนเจ็ดแห่งซึ่ง
ภายในท้องฟ้าของมันเหล่านั้นมีการขบถต่อพระผู้เป็นเจ้าโดยแย่งชิงเปลือก
ข้าวบาร์เลย์มาจากมดแล้ว ฉันก็จะไม่รับเอา!”

นี่ หมายความว่า ชีวิตทั้งหมดตามพระสนะของท่านอะลี (อ) แล้วไม่มีค่า
ไปกว่าการกระทำที่ไม่ยุติธรรมแม้แต่ต่อมดตัวเล็กๆ

ในประโยคนี้ท่านอะลี (อ) ไม่ได้ดูถูกคุณค่าของโลกและสิ่งที่มีอยู่ในนั้น
ตรงกันข้าม ท่านยกระดับคุณค่าของความยุติธรรมนั้น

ท่านไม่ได้ตั้งใจที่จะบอกเราว่า โลกและทุกสิ่งที่อยู่ใต้ท้องฟ้าเป็นสิ่งไร้ค่า
แต่ท่านก็ไม่ต้องถามเลย ถ้าหากต้องแลกเปลี่ยนกับการกระทำสิ่งที่ไม่
ยุติธรรมต่อมด สิ่งที่ท่านได้บอกเราก็คือว่าความยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องร้าย
กาจเสียจนทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเป็นสิ่งที่ไร้ค่าไปเมื่อเปรียบเทียบกับช่วง
ระยะเวลาอันน้อยนิดแห่งความยุติธรรมที่เกิดจากการแย่งชิงเปลือกขนมปัง
ข้าวบาร์เลย์มาจากมด ดังนั้น เราจะเห็นว่าโลกไม่มีคุณค่าในพระสนะของ
ท่านศาสนานี้ถูกต้องตามความหมายแห่งการเปรียบเทียบคุณค่าหรือพูดอีก
อย่างหนึ่งว่า โลกไม่มีคุณค่า หากว่าคนๆ หนึ่ง ต้องยกเลิกจริยธรรมและหลัก
สำคัญ-โกหก ไม่รักษาคำพูด สร้างความยุติธรรมเหยียบย่ำสิทธิของผู้อื่น
และอื่น ๆ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อโลกและผลประโยชน์ทางวัตถุ

โลกไม่มีคุณค่าในแง่ที่ว่า เราก่อความอยู่ดีธรรมด้วยการสร้างความ
เดือดร้อนให้ผู้อื่นเพื่อความสุขทางโลกและความสะดวกสบาย หรือแม้แต่
การที่เราเหยียบย่ำสิทธิของมดก็ตาม

เหตุผลของมนุษย์

การใช้เหตุผลนั้นเป็นทางที่ดีที่สุดในการคิดและในการมองสิ่งต่าง ๆ เป็น
สิ่งดีงาม เป็นการผิดที่จะคิดว่าพระชนะของศาสนามีอยู่ว่า โลกนี้มีค่าน้อย
เสียจนกระทั่งเราไม่ได้รับการบอกเล่าถึงผลของการกล่าวเท็จ การกระทำที่
หลอกลวงหรือความอยู่ดีธรรมที่กระทำขึ้นก็ไร้ผล ความจริง ก็คือว่า ศาสนา
นั้นให้ความสำคัญเป็นอันมากต่อสิทธิและหลักการ ความเชื่อศรัทธาและ
จริยธรรม ศาสนาถือว่า เราจะต้องมองข้ามโลกและสิ่งที่มีอยู่ในโลกไปเพื่อ
สิ่งเหล่านี้

และนี่คือความจริง ถ้าเราเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และคุณค่าทางจิตใจ
เราก็จะไม่สามารถสรุปเป็นอย่างอื่นได้ ทั่วโลก แม้แต่นักวัตถุนิยมก็ยังต้อง
ให้ความสำคัญต่อสิทธิและหลักการ และถือว่า ความสะดวกสบายทางวัตถุ
และความสำราญเป็นสิ่งเล็กน้อยกว่าความเชื่อ หลักการและสิทธิ

อย่างไรก็ตาม ความจริงยังมีอยู่ เรื่องนี้อธิบายไว้อย่างสมบูรณ์ในภาษา
เฉพาะอย่างหนึ่ง เพื่อแสดงถึงความรู้ค่าและความไม่สำคัญของโลก นั่นคือ
ภาษาศาสนา

แค่เหตุผลนี้จะมอบให้มนุษย์ชาติ มนุษย์จะถูกทำให้เชื่อว่าความศรัทธา
หลักการ และสิทธินั้นมีความสูงส่งกว่า ความสุขสบายและความสำราญทาง
วัตถุก็แต่เมื่อมีพื้นฐานแห่งศาสนาอยู่ที่นั่น พื้นฐานในการยอมรับว่า
มนุษยธรรมอยู่เหนือกว่าผลประโยชน์ทางโลกก็หมดไปด้วย

อีกด้านหนึ่ง เมื่อใดก็ตามที่เราพิจารณาถึงโลกเอง โดยมองข้ามความจริง
ที่ว่าคนเราได้ทำบาป คัดค้านหลักการ เหยียบย่ำสิทธิก็เพราะเห็นแก่โลก

เราก็จะเห็นว่าโลกมีค่าในทางบวกสำหรับเรา

ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์ได้กล่าวว่า “โลกนี่เป็นที่ไถหว่านสำหรับโลกหน้า”
หรือท่านอะลี (อ) ได้กล่าวว่า “มันเป็นสถานที่สำหรับก้มกราบของผู้ที่รัก
พระผู้เป็นเจ้าเป็นสถานที่แห่งการนมัสการของศาสนทูตของพระองค์ เป็น
สถานที่สำหรับการลงวิวรรณ์ (วะฮีย์) ของพระผู้เป็นเจ้า และเป็นท้องตลาด
สำหรับผู้ปกป้องพระผู้เป็นเจ้า

ศาสนาอิสลามพร้อมด้วยระบบที่บริสุทธิ์ของมัน มิได้ลดคุณค่าของโลก
ดังที่เข้าใจกัน สิ่งที่อิสลามทำ ก็คือ การยกระดับและโฆษณาถึงคุณค่าทาง
จิตใจ ถึงการกระตุ้นให้มีการกระทำที่มีคุณธรรมเพื่อพระผู้เป็นเจ้า (ศ็าวา)
และสิทธิทางสังคม ทั้งหมดนี้ มีคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่เข้าใจ ดังนั้น ความ
ไร้ค่าของโลก ก็คือ ความไร้ค่าในเชิงเปรียบเทียบ มิใช่ว่าไม่สอดคล้องที่มีอยู่
ในนั้นแต่อย่างใด

ดังนั้น ข้อกำหนดของอิสลามเกี่ยวกับสิทธิซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในการ
อภิปรายในตอนนั้น จึงเป็นการบ่งบอกถึงความจริงว่าความไร้ค่าของโลกใน
ทรรศนะของอิสลามนั้น ก็คือ ความไร้ค่าในเชิงเปรียบเทียบ นั่นเอง

ความยุติธรรมและชะตากรรมของสังคม

ประการที่สอง ในการตอบปัญหาดังกล่าว ข้าพเจ้าขอถามว่า อิสลามต้องการให้สังคมมุสลิมดำรงอยู่หรือไม่ แน่นอน อิสลามย่อมต้องการดั่งนั้น จากนั้นข้าพเจ้าก็จะถามว่าเป็นไปได้ไหมสำหรับสังคมอิสลามที่จะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากการหมุนอยู่รอบแกนแห่งความยุติธรรมและการรักษาสិทธิของสมาชิกของมัน

ท่านศาสดา ผู้ประเสริฐของเราไม่ได้บอกเราดอกหรือว่า “ทรัพย์สินสมบัติอาจเหลืออยู่กับผู้ไม่ศรัทธาได้แต่จะไม่เหลืออยู่กับผู้ยุติธรรม?” นั่นก็คือเมื่อสังคมมีความใจกว้างและยุติธรรม มันก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างไม่เปลี่ยนแปลงถึงแม้ว่าสมาชิกของมันจะเป็นคนนอกศาสนา ในทางตรงกันข้าม เมื่อความยุติธรรมแผ่ไปทั่วสังคม อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางชนชั้น สังคมก็จะไม่ดำรงอยู่อย่างเดิม ถึงแม้ว่าสมาชิกของสังคมนั้นจะมีความเชื่อความศรัทธาเป็นมุสลิมทั้งสิ้นก็ตาม

พระมหากษัตริย์กูรานนั้นเต็มไปด้วยโองการที่บอกเราถึงเหตุผลแห่งความพินาศของประชาชนกลุ่มนั้นกลุ่มนี้อันเนื่องมาจากความยุติธรรมของพวกเขาเอง ในตอนหนึ่งเราได้รับการบอกเล่าว่า “และผู้อภิบาลของเจ้าไม่ได้ทรงทำลายล้างบรรดาเมืองต่างๆ โดยยุติธรรมเลย ในเมื่อชาวเมืองเหล่านั้นยังประพฤติดัวดีอยู่” (11:117)

นักตีความส่วนมากเห็นพ้องกันว่าที่กล่าวถึง “ความอยุติธรรม” คือ ความอยุติธรรมของการตั้งภาคี (ซีริก) นั่นเอง เพราะการตั้งภาคีนั้นเป็น ความอยุติธรรมชนิดหนึ่ง “แท้จริงการตั้งภาคีนั้น เป็นความอยุติธรรมอัน ใหญ่หลวงยิ่ง” (31:13)

ดังนั้น จึง เป็นเรื่องที่เห็นได้ว่า สิ่งที่เราได้รับการบอกกล่าวก็คือ พระผู้ เป็นเจ้าผู้ทรงบริสุทธิและยิ่งใหญ่ไม่ได้ทำลายอารยธรรม เพราะความไม่ ศรัทธาหรือการเชื่อในพระเจ้าหลายองค์ของผู้คน ตราบเท่าที่สิทธิทางสังคม และความสัมพันธ์ของพวกเขาเป็นไปอย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม ดังนั้น นี่ จึงเป็นเหตุผลข้อที่สองที่ว่าเหตุใดอิสลามจึงบรรจุข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิทาง โลกและทางศีลธรรมไว้

บทบาทของความยุติธรรมและความถูกต้องทางสังคมในด้าน จิตใจ

ประการที่สาม ขอให้เราสมมติว่า ความไร้ค่าของโลก มิได้เป็นไปในเชิง เปรียบเทียบและสัมพัทธ์ ขอให้เราสมมติว่า โลกในทฤษฎีของศาสนานั้น เป็นสิ่งชั่วร้ายที่ไร้คุณสมบัตินั้น อย่างไรก็ดี ถ้าเราสงสัยอย่างนี้ ก็ยังมีอย่าง หนึ่งซึ่งเราไม่อาจสงสัยได้เลย นั่นคือ เหตุผลและจุดหมายซึ่งพระผู้เป็นเจ้า ได้ส่งบรรดาศาสดามายังเรา ศาสดาทั้งหลายได้มาเพื่อสอนศรัทธาอัน บริสุทธิ์ผุดผ่อง “ฉันถูกส่งมาเพื่อทำให้จริยธรรมสมบูรณ์”

ท่านศาสดากล่าวไว้ดังนี้ ท่านได้สนับสนุนให้ผู้คนประพฤติดีและ หยุดยั้งพวกเขาจากการกระทำชั่ว ในทฤษฎีของอิสลามสิ่งต่างๆ ในกลุ่ม

หนึ่งดีและสิ่งต่างๆ ของอีกกลุ่มหนึ่งไม่ดี ท่านศาสดาได้มาเชิญชวนให้
มนุษยชาติไปสู่ความดีและให้ขจัดความชั่วออกไป

ย่อมเป็นที่กระจ่างแจ้งต่อทุกคนว่าคำสอนของอิสลามมีอยู่สามส่วน คือ ความเชื่อ (อะกออิด) จริยธรรม (อัคลาก) และคำสั่ง (อะห์กาม) ที่เกี่ยวกับการกระทำ ความเชื่อนั้นรวมทั้งความเชื่อในพระผู้เป็นเจ้า และเอกภาพของพระองค์ ความเชื่อในท่านศาสดาและเชื่อในผลรางวัลและการตอบแทนในโลกหน้า ด้วยตัวอย่างเช่น คำสอนทางจริยธรรมได้บอกเราให้เป็นผู้อ่อนน้อม รักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า (ตักวา) พอใจในพระผู้เป็นเจ้า กตัญญู อดทน ให้อภัยและกรุณา เป็นผู้รักสัญญาและสมานฉันท์กับคนอื่น ๆ

มีจิตใจที่บริสุทธิ์พ้นจากความมั่งร้ายแห่งการอิจนาริษา (อิชาดัต) เจตนาร้าย หวาดกลัวและตระหนี่ไม่สร้างความอยุติธรรมและมั่งร้ายและอื่นๆ การสั่งให้กระทำเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันดี ข้อกำหนดบางอย่างแบ่งออกเป็นหมู่ภายใต้หัวข้อของการเคาะฟักกี (อิบาดัต) ซึ่งมีอยู่ในหลายรูปแบบเช่น การถือบวช ทำฮัจญ์ ญิฮาดและบัญชาให้กระทำสิ่งที่ยอมรับกันว่าเป็นความดี และละเว้นจากสิ่งที่ได้รับการรังเกียจว่า เป็นความชั่ว (อัมริ บิลมะอรูฟะ วะนาฮียะนิลมนักร์) และอื่นๆ มีอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันทางสังคม อย่างเช่น ข้อห้ามจากการพูดเท็จ การลอบกัด การคำทอ การฆาตกรรม การดื่มของมึนเมา การพนัน การกินดอกเบี้ย การเสแสร้งและอื่นๆ

ดังนั้น ถ้าหากว่าเราสงสัยไม่แน่ใจในเรื่องใดแล้ว แนวทางแห่งคำสอนทางศาสนาเหล่านี้ก็จะทำให้เราเข้าใจได้ชัดเจนอย่างแท้จริง ไม่มีใครปฏิเสธว่าจุดสำคัญของอิสลาม ก็คือ การถือว่าสิ่งที่ดีนั้นควรเกิดขึ้นและสิ่งไม่ดีก็ไม่ควรเกิดขึ้น

ที่นี่ ขอให้เรำตั้งปัญหากับตัวเองว่า เมื่อมีการรักษาสติธิของผู้คนไว้ และ สังคมมีความถูกต้อง ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่มีความขาดแคลนและ ไม่มี ความรู้สึกในหมู่ประชาชนว่าถูกหลอกลวง ความเชื่อที่บริสุทธิ์ จริยธรรม หัวใจและการกระทำจะมีมากขึ้นในสังคมหรือไม่ และพื้นฐานอาชญากรรม จริยธรรมที่ไม่ถูกต้องและความเชื่อที่นอกกลุ่มนอกทางจะลดลงไปไหม? หรือ ว่าตรงกันข้าม คือ สังคมที่ไม่ยุติธรรมจะเป็นสถานที่สำหรับชำระล้างดวง วิญญาณให้บริสุทธิ์และทำให้ตัวคนที่ละเอียดอ่อนยังดีขึ้น

ยังมีความอยุติธรรมมากที่สุด มีการสูญเสียความไม่ลงรอยกัน และความ ขัดแย้งกันมากเท่าไรก็ยังดีขึ้นเท่านั้นเช่นนั้นหรือ? ทรศนะทั้งสองนี้อัน ไหนถูกต้อง? หรือมีความเป็นไปได้ว่า เงื่อนไขของสังคมไม่ว่าจะเป็นแบบ ไหนก็ตาม ไม่ได้เกี่ยวข้องแต่อย่างใดกับจริยธรรมของบุคคล และการ คำนึงถึงเรื่องจริยธรรมเป็นอีกเรื่องหนึ่ง?

ไม่มีคนมีสติคิดคนไหนที่จะกล่าวว่า สังคมยังยุ่งเหยิงมากขึ้นซึ่งเกี่ยว เนื่องมาจากความยุติธรรมและสิทธิ มีมากเท่าไรพื้นฐานสำหรับความ บริสุทธิ์ของความศรัทธาและการขัดเกลาตัวเองและการกระทำที่ถูกต้องก็จะ ยิ่งสมบูรณ์ขึ้น อย่างมากที่สุดที่จะพูดได้ ก็คือ ความมีอยู่และความไม่มีอยู่ ของความยุติธรรมในสังคม การรักษาสติธิและไม่รักษาสติธิของผู้คน จะไม่ ก่อให้เกิดความแตกต่างต่อจริยธรรมของบุคคลแต่อย่างใด

ความคิดของคนเคร่งศาสนาจำนวนมากในปัจจุบันนี้มีอยู่ว่า นี่เป็น ขอบเขตสองอย่างที่แตกต่างกัน ไม่มีทางที่จะเกี่ยวข้องกันได้เลย

อย่างไรก็ตาม ใครที่คิดในแนวนี้ควรได้รับคาบอกแล้วว่า ขอแสดงความยินดีแก่ความเข้าใจอันคลุมเครือของท่านขอแสดงความยินดีต่อแนวความคิดอันน่าเย้ยหยัน สภาพทั่วไปความมีอยู่และไม่มีอยู่ของความยุติธรรมในสังคมนั้น มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ จริยธรรมของมนุษย์หรือแม้แต่กระทั่งมีผลต่อความคิดและความเชื่อของมนุษย์อย่างแน่นอน สิ่งเหล่านี้มีผลทั้งสามระดับ คือระดับความคิดและความเชื่อระดับคิดเรื่องโชคชะตาที่ปรากฏขึ้นมาเมื่ออยู่ไม่มากไปกว่าสองแหล่ง แหล่งหนึ่ง คือ ศาสนา บางครั้ง กวีก็ได้รับการคล้อยใจจากโองการของพระมหาคัมภีร์กูรานอันบริสุทธิ์และแบบอย่างของท่านศาสดาและของบรรดาอิมามนั้นเราจะไม่พบตอนใดเลยที่พูดถึงเรื่องโชคชะตา แหล่งความคล้อยใจอื่นที่เปี่ยมไปได้คือเหตุผลและความรู้ทางปรัชญา แต่กระนั้นก็สืบจากสมัยดั้งเดิมมานั้น เมื่อไรก็ตามที่มีการพูดถึงโชคชะตาในวงการเช่นนั้นหรือในหนังสือ ก็จะเป็นการพูดถึงมันในฐานะที่เพียงเรื่องไสยศาสตร์เท่านั้นเอง

ถ้าเช่นนั้น ความคิดเกี่ยวกับโชคชะตาและอำนาจที่น่าประหลาดของมันเกิดขึ้นมาจากไหนเล่า ในเมื่อคิดกันว่าอำนาจของโชคชะตานั้นมีอยู่เหนือกว่าเหตุผล ความรู้ งาน ความทักษะ อุตสาหกรรม ความเข้มแข็ง และที่จริงแล้วก็คือทุกสิ่งนั่นเอง

พื้นฐานแห่งการคล้อยสำหรับความคิดแบบของมารร้ายนี้มีไว้ทำอะไรมากไปกว่าความไม่เป็นระเบียบของสังคมเป็นระบบที่คนบางคนมีสิทธิพิเศษ และคนส่วนมากขาดสิทธิ เป็นระบบเลือกที่รักมักที่ชังโดยปราศจากความคิดงาม เมื่อใดก็ตามที่ความยุติธรรมของสังคมโยกคลอนไป เมื่อใดก็ตามที่ไม่มีการรักษาคุณงามความดีและสิทธิไว้ เมื่อใดก็ตามที่การถือเอาตัวบุคคลและการยอมรับกลุ่มนั้นกลุ่มนี้มีอิทธิพลสูงกว่าและเหนือกว่าการพิจารณาถึงความสามารถและความดีงาม เมื่อใดก็ตามที่สิ่งนี้เกิดขึ้น ความคิดในเรื่องโชคชะตาและความคิดในทำนองที่แท้จริงของโชคชะตาได้เป็นอย่างดี พวกเขาอาจหาหลักฐานที่จะพิสูจน์ความมีอยู่ของมันหรือคานิยามของมันได้ก็ตาม ก็ยังไม่มีใครสักคนเดียวที่จะตอบได้

ผู้ยิ่งใหญ่เหล่านี้ได้แต่เพียงสังเกตภาวะที่คลุมเครือแปลกประหลาด และจากนี้เองความเชื่อในเรื่องโชคชะตาจึงเกิดขึ้นมา อะไรหรือที่พวกเขาสังเกตเห็น พวกเขาอยู่ในสังคมและแลเห็นในทางหนึ่งว่าคนเราใช้ระยะเวลาในช่วงชีวิตของเขาไปในการต่อสู้ดิ้นรน แต่กระนั้นก็ยังมีชีวิตอยู่กับความสะดวกสบายและความสำเร็จเป็นสิ่งที่ได้รับความนับถือ สิ่งที่พวกเขาเห็นการปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไป ให้มีความสุขอยู่กับความสะดวกสบายและความสำเร็จเป็นสิ่งที่ได้รับความนับถือ สิ่งที่พวกเขาเห็น ก็คือ ความชั่วร้าย ได้รับเกียรติและความมีเหตุผลกลับได้รับการปฏิบัติอย่างดูถูก สิ่งที่เขาได้เห็น ก็คือ ความขาดสมดุลระหว่างการต่อสู้ ทักษะและความชำนาญในด้านหนึ่งและความปลานปลื้ม กำไรและสิทธิส่วนบุคคลของคน ๆ หนึ่ง ในอีกด้านหนึ่ง เพราะนี่เป็นสิ่งที่เขาได้เห็นในสังคมของพวกเขา ข้อสังเกตเกี่ยวกับสังคมของพวกเขาจะค่อย ๆ เข้าสู่แบบของปรัชญา ซึ่งสามารถเรียกกันว่า “ปรัชญาแห่งโชคชะตา”

ชื่อที่คนเหล่านี้มอบให้แก่กรณีของความวุ่นวายจากความยุติธรรม ไม่ว่าพวกเขาจะเข้าใจมันหรือไม่ ก็คือ คำว่าโชคชะตา และบางครั้งก็ยกย่องมัน เหมือนกับคนปัญญาอ่อน โชคชะตาความคิดและปรัชญา ไม่มีแหล่งที่มาแต่อย่างใด คอยเว้นจากความยุ่งเหยิงของส่วนแบ่งที่ยุติธรรม ไม่ถูกต้องในสังคมเท่านั้น

เมื่อมองข้ามแหล่งนี้ไป แหล่งแห่งการคลไคลสำหรับความจริยธรรมและศีลธรรม กับระดับของพฤติกรรมและจริยธรรม

ความยุติธรรมในสังคม ความคิดและความศรัทธา

ประการแรก ขอให้เรามุ่งมาที่ระดับความคิดและความเชื่อ เมื่อไรก็ตามที่เราหันมาดูงานเขียนและพรรณนาของงานและความคิดของนักเขียนและนักกวีที่ยิ่งใหญ่ของอิสลามแล้ว เราก็จะเห็นได้ว่าในขณะที่คนเหล่านั้นได้รู้ถึงความเป็นจริงอันยิ่งใหญ่ พวกเขาก็ได้พบการแสดงออกอันบริสุทธิ์แห่งความรู้สึกของพระผู้เป็นเจ้า (อิภมะฮ์) และจะกลายเป็นผู้ที่มีความคิดและพรรณนาที่ละเอียดอ่อน แต่ก็ยังมีอยู่บางเวลา que ความคิดของพวกเขายังมีรากอันเหลือไว้ให้เราแปลกใจกัน ตัวอย่างเช่น เราเห็นคนเหล่านั้นให้ความสำคัญในเรื่องโชคชะตา สิ่งอื่นไม่สมควรจากสิ่งทั้งหมดซึ่งสร้างความตื่นเตนให้แก่พวกเขามากที่สุดก็คือโชค ด้วยการกล่าวว่า “ตัวของมนุษย์อาจหลับได้ แต่โชคของเขาตื่นอยู่เสมอ!” ในพรรณนาของคนเหล่านี้ เมื่อโชคเกิดขึ้นมาคราใด สิ่งอื่น ๆ ทั้งหมดก็ไร้ค่า ทั้งความรู้ เหตุผล การต่อสู้ ทักษะ ความสามารถ งานฝีมือ ความเข้มแข็งของอาวุธ-เมื่อเปรียบเทียบกับโชคแล้ว สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ไม่มีค่าอะไรเลย!

มีบทกวีและข้อเขียนเกี่ยวกับโชคชะตานับพันที่ถูกเขียนขึ้น โดยคนมีชื่อเสียงยิ่งใหญ่ แน่ละหากคนเหล่านี้ถูกถามถึงลักษณะของโชคชะตาที่แท้จริง

ไม่ว่าที่พวกเขาจะนิยามมันได้หรือไม่ และเมื่อพวกเขาได้นิยามมันอยู่บ่อย ๆ จนรู้ถึงลักษณะเดียวกันก็จะแจ้งกล้าและเป็นที่ยอมรับ นี่เป็นเพราะว่าโชคชะตานั้นหมายถึงการไม่มีสิ่งหนึ่งเป็นเงื่อนไขสำหรับสิ่งอื่นอันใด

จะมีอะไรแตกต่างกันเล่าระหว่างผู้ที่ถือว่ามีผลแห่งความมานะพยายามและการคืนบรรณาการต่อผู้ที่มีความเชื่อว่า

“มนุษย์จะไม่ได้รับสิ่งใด นอกจากสิ่งที่เขาได้คืนบรรณาการเท่านั้น ” (53:39)

กับคนที่กล่าวว่าความพยายามทั้งหมดย่อมไร้ผลและไม่มีอะไรในชีวิตที่เป็นเงื่อนไขสำหรับสิ่งอื่น ๆ ? มีความแตกต่างกันแค่ไหนระหว่างผู้ที่มีความเชื่อว่า

“แท้จริงอัลลอฮ์ ไม่ทรงเปลี่ยนแปลงสภาพของชุมชนใด จนกว่าพวกเขาจะเปลี่ยนแปลงสภาพของตัวเอง ” (13.11) 4

กับผู้เชื่อในโชคเคราะห์! ดังนั้นจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าคุณค่าของความยุติธรรมในสังคมมีผลต่อความคิดและความเชื่ออย่างไร

การมองดูพระผู้เป็นเจ้าในแง่ร้าย

หากเรามองดูงานเขียนของมุสลิมอีกครั้งเราก็จะพบตัวอย่างอื่นๆ อีก เราจะสังเกตเห็นว่าแนวความคิดเช่นนั้น อาจเรียกได้ว่า “ความรู้สึกโทษพระผู้เป็นเจ้า”

ซึ่งหมายถึง การสาปแช่งวงจรแห่งการสร้างสรรค์ของพระผู้เป็นเจ้า อันมีผลต่อชีวิตด้านวัตถุของบุคคลนั่นเอง! พระองค์ถูกเรียกว่าทรราชย์ผู้กดขี่โหดร้าย แต่ละชื่อและทุกๆ ชื่อของพระองค์ซึ่งบอกถึงเรื่องราวแห่งการกดขี่ ช่มเหิง ทยศและหลอกลวง ได้ถูกมอบให้แก่พระองค์จนถึงขั้นที่กล่าวว่าพระผู้เป็นเจ้ามีเจตนาร้ายต่อความดีและความบริสุทธิ์เอาทีเดียว

อย่างไรก็ตาม การร้องทุกข์ต่อว่าพระผู้เป็นเจ้า ไม่ใช่เกี่ยวกับเรื่องสวรรค์ เจ็ดชั้น เวลาและที่ว่างแห่งการสร้างโลกตรงข้ามมันเป็นการร้องทุกข์ถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของตัวผู้ฟ้องร้องเอง อะไรก็ตามที่พวกเขากล่าวมานั้น คือผลสะท้อนของบุคลิกลักษณะ ความรู้สึกภายในจิตใจตัวเขาเอง นั่นเอง ยิ่งกว่านั้นคำพูดของตัวเองเท่านั้นแต่ยังร้องทุกข์ถึงสภาพแห่งยุคสมัยของเขาและสังคมทั้งหมดด้วย เมื่อกวิมองไปรอบตัวเขาและแลเห็นความ

อยุติธรรมและความกดขี่อยู่ทุกหนทุกแห่งไม่ว่าเขาจะไม่เข้าใจถึงมูลเหตุ หรือว่าจะไม่เข้าใจถึงมูลเหตุหรือว่าจะไม่เข้าใจ แต่ก็ไม่สามารถกล่าวออกมาได้ทุกอย่างก็ตาม ดูเหมือนว่าเขาจะเปิดทางให้แก่ความรู้สึกในสิ่งที่เขาแลเห็นเหมือนกับ “กงล้อ อันคงอของพระผู้เป็นเจ้า” ผลที่ตามมาจากสภาพเหล่านี้ก็คือการมองโลกไปในแง่ร้ายและความหวาดระแวงสงสัยในเรื่องกระแสนแห่งการสร้างได้ถูกพัฒนาขึ้น

ความคิดเกิดกล้าแกร่งขึ้นกว่าพระผู้เป็นเจ้านั้น มีความอยุติธรรมต่อความดีของมนุษยชาติและระหว่างพระผู้เป็นเจ้ากับความดีนั้นมีศัตรูและความมั่งร้ายโบราณรูปแบบหนึ่ง ในสภาพเช่นนั้น แน่แน่นอนผู้คนจะกลายเป็นผู้มีเจตนาร้าย พวกเขาจะแสดงความชั่วร้ายต่อสิ่งถูกสร้างหรือแม้แต่กับพระผู้สร้างเอง

ดังนั้น ผลโดยตรงต่อความบิดเบี้ยวของความยุติธรรมทางสังคม คือความบิดเบี้ยวแห่งแบบแผนของความคิด พร้อมกับความเชื่อในระบบที่ยุ่งเหยิงและความไร้ค่าขององค์ประกอบอันแท้จริงของความรุ่งเรืองซึ่งปรากฏในรูปแบบของความเชื่อในโชคชะตา อันเป็นผลที่เราจะพบได้แม้แต่ในงานเขียนของมุสลิม อีกอย่างหนึ่ง คือ ความคิดในแง่ร้ายและความระแวงสงสัย “การมีความคิดในแง่ร้าย” ต่อสิ่งถูกสร้างและพระผู้สร้างผู้บริสุทธิ์ เหล่านี้เป็นผลสะท้อนสองอย่างของความอยุติธรรมในเรื่องความคิดและความเชื่อ

ความยุติธรรมในสังคมและจริยธรรม

คราวนี้ ขอให้เรารู้ว่า ระบบสังคมที่แพร่หลายอยู่นี้ เป็นมูลเหตุแห่งการทุจริตจริยธรรมและรบกวนจิตวิญญาณอย่างไร จริยธรรมที่ดีและเลว ก็เหมือนสิ่งอื่นๆ ในโลกนั้นแหละ ย่อมมีมูลเหตุ ทั้งจริยธรรมที่ดีและจริยธรรมที่ไม่ดีต่างก็ไม่เคยปรากฏโดยไม่มีสาเหตุ เบ้าหลอมและธรรมชาติของบุคคลเป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพสภาพและข้อแนะนำของสิ่งแวดล้อมนั้นมีผล และอย่างหนึ่งที่มีผลอย่างแน่นอนต่อการทุจริตในด้านจริยธรรมของบุคคลและทางจิตวิญญาณของเขาเป็นพิษ ก็คือ การสูญเสียและความรู้สึกลัว ถูกหลอกลวง ความอิจฉามั่งร้ายเจตนาร้าย ความเป็นศัตรูและความประสงค์ร้าย ทั้งหมดนี้เริ่มต้นจากที่นี้เอง

ข้อยกเว้น

แต่ละต้องมีข้อยกเว้นอยู่ มีคนที่ขาดแคลนอยู่ซึ่งการกระทำที่อยุติธรรม ไม่มีผลต่อเขา อย่างไรก็ตาม คนเช่นนั้นก็มีจุดเด่นอยู่ คือ จิตวิญญาณของเขามีภูมิคุ้มกันต่อความชั่วดังกล่าว พลังแห่งศรัทธาของพวกเขาไว้มากเสียจนความชั่วร้ายเช่นนั้นถูกยับยั้งไว้ คนพิเศษเช่นนั้นอยู่ในระดับเหนือกว่าระดับความคิดของคนทั่วไป – ขอให้เรายกตัวอย่าง:

ขอให้นึกถึงครอบครัวหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยพ่อแม่และลูก ๆ ในบ้านของครอบครัวนี้ อาหาร ผลไม้ ของหวานและเสื้อผ้าทั้งหมดถูกแบ่งกันในครอบครัว ความคิด พรรณนา

และความรู้สึกของลูกในโอกาสเช่นนั้นย่อมไม่เหมือนกับความคิด พรรณนา และความรู้สึกของพ่อแม่ พวกเขาไม่ได้อยู่ในระดับเดียวกัน พวกเขามีอยู่สองระดับ

ประการแรก ความรู้สึกที่ลูกมีต่อกันและกัน : เมื่อไรก็ตามที่ลูกคนหนึ่งเห็นว่าส่วนของอาหาร ผลไม้ ของหวานหรือเสื้อผ้าของตนมีน้อยกว่าคนอื่น ๆ เขาก็จะเสียใจ จะขัดเคืองจะคร่ำครวญและเพราะว่าพวกเขามีความรู้สึกว่าขาดทุนและตกอยู่ได้ความอยุติธรรม เขาก็จะเกิดความตั้งใจที่จะแก้แค้นขึ้นมา ดังนั้นพ่อแม่ที่ต้องการให้ลูกมีความสุข และมีสุขภาพกายและจิตใจดี จึงพบว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องหลีกเลี่ยงจากรูปแบบแห่งการเลืิอที่รักมักที่ชังเสียตั้งแต่ต้น

การเลือกที่รักมักที่ชังเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความขัดแย้ง เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความอิจฉามุ่งร้าย และเมล็ดพันธุ์แห่งการแก้แค้น การเลือกที่รักมักที่ชังกลายเป็นมูลเหตุของความกดดัน ความระทมทุกข์ และไร้ความสุขในจิตใจของลูกที่ต้องสูญเสีย และเด็กที่เคยเป็นที่ชื่นชมก็จะกลายเป็นเด็กเหินแกลตัว ไม่ไว้วางใจคนอื่น มีเจตนาธรรมณ์ที่อ่อนแอ ก่อความผิดอย่างรวดเร็วจนอาจเรียกได้ว่าเสียคน พ่อแม่ส่วนมากเมื่อลูกเกิดไม่สบายขึ้นมาก็จะพาไปหาหมอ แต่พวกเขาให้ความสนใจแต่เพียงเล็กน้อยต่อสุขภาพและความสมบูรณ์แห่งจิตใจของลูกๆ ของพวกเขา สิ่งเหล่านี้พวกเขาคิดว่าไม่สำคัญ ในขณะที่ความสำคัญของสุขภาพจิตนั้นมีไม่น้อยไปกว่าสุขภาพกายเลย ตามความจริงแล้วมันสำคัญกว่ามากมายนัก

ประเด็น ก็คือว่า เพราะเหตุว่าเด็กคิดในระดับหนึ่ง การขาดความสัมพันธ์แก่กันและกัน ย่อมมีผลร้ายแก่ทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม พ่อแม่มีความคิดและเหตุผลอยู่ในระดับสูง ได้คิดด้วยแนวทางที่แตกต่างกันไปและมีรูปแบบแห่งความกรุณาเป็นพิเศษ พ่อแม่เหล่านั้นมิได้เดือดร้อนใจจากการสูญเสียชนิดนี้ ไม่ว่าเขาจะได้รับอาหารหรือผลไม้หรือของหวานน้อยกว่าลูกของเขาหรือไม่ได้รับเลยก็ตาม ก็ไม่ใช่ว่าเขาจะไม่มีความสุข เขาไม่รู้สึกลับแค้นใจอะไร

ในสังคมนี้ก็เช่นเดียวกัน บุคคลพิเศษผู้ซึ่งเหมือนกับพ่อแม่ของชาติไม่ได้รับผลของการสูญเสียอะไรไปในสภาพของการต้องสูญเสีย และความอยุติธรรม คนเหล่านี้ก็เหมือนกับพ่อแม่ทั้งหลายที่ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูก ๆ ของตนคือต้องการสิ่งดีที่สุดในชีวิตสำหรับชาติของพวกเขา

ในสงครามอสุติ ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์ เมื่อถูกศัตรูของท่านขว้างหินใส่หน้าของท่าน และทำให้ท่านพินาศ ได้ยกมือขึ้นขอพรโดยกล่าวว่า

“โอ้ พระผู้เป็นเจ้า ขอทรงนำทางให้ประชาชนของข้าพระองค์ (และยกโทษให้พวกเขาเถิด) เพราะท่านแน่แท้พวกเขาเป็นผู้ไม่รู้”

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพูดถึงสวนผลไม้พะดัก ท่านอะลี (อ) ได้กล่าวว่า “กลุ่มหนึ่งโลกอยากจะได้มันอีกกลุ่มใช้มันอย่างเสรี ฉันจะทำอะไรกับพะดัก หรือ(ทรัพย์สินสมบัติ) ได้ยังไปกว่าพะดักเล่า เมื่อวันพรุ่งนี้เครื่องหมายของตัวตนก็คือหลุมศพ มันคงอยู่อย่างไม่แบ่งแยกในความมีดของมัน”

ผลแห่งการแบ่งแยกในเรื่องจริยธรรม

ดังนั้น คนเหล่านี้จึงเป็นบุคคลพิเศษ ในขณะที่คนอื่น ๆ ผู้สร้างชาติต่าง ๆ ของมนุษย์ก็เหมือนกับลูก ๆ ของครอบครัว บรรดาผู้ที่ขาดสิ่งที่คนอื่นได้รับก็จะตกอยู่ภายใต้ความกดดันและทุกข์ทรมานในจิตใจ และกลายเป็นคนคิดร้าย พยาบาทในขณะที่จิตใจของผู้ที่ถูกตามใจบางคนในหมู่พวกเขา กลายเป็นเด็กที่เสียคน เห็นแก่ตัว ไม่แยแส เฉื่อยชา สรุ่ยสุร่ายและฟุ่มเฟือย ความมั่งร่ำรวย อิจฉาริษยา เจตนาร้าย พยาบาท ความเป็นศัตรู และความเกลียดชังได้เพิ่มโตขึ้นในกลุ่มหนึ่งในขณะที่กลุ่มอื่นๆ ไม่แยแสต่อการฟุ่มเฟือย และสรุ่ยสุร่าย ดังนั้น เราจึงแลเห็นสภาพทั่วไปในฐานะอันเป็นผลที่เกิดจากความอยุติธรรมที่ปรากฏอยู่ในหมู่ผู้คนได้อย่างง่ายดาย

มีการขอ (ดูอา) ที่สำคัญของท่านศาสดาซึ่งเริ่มต้นด้วยประโยคนี้ :

“โอ้ พระผู้เป็นเจ้า ขอทรงมอบความกลัวพระองค์ซึ่งจะเข้าไปขัดขวางระหว่างเราและผู้ไม่ศรัทธาต่อพระองค์ให้แก่เราด้วยเถิด ”

การขอพรของอิสลาม เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในบรรดาคำสอนด้วยจริยธรรม และด้านจิตใจ จิตใจอันยิ่งใหญ่และละเอียดอ่อนคิดถึงส่วนรวม ได้ระบายอะไรออกมาหรือในภาษาของการขอพร? ในการขอพรนี้ เราได้พบประโยคที่ว่า : “และขอทรงนำเอาการแก้แค้นของเราไปสู่บรรดาผู้ที่อยู่ดิรรมต่อเรา” วลีนี้มีจุดที่ละเอียดอ่อนที่ต้องอธิบาย ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์ไม่ได้ขอจากพระผู้เป็นเจ้าให้ได้แก้แค้นผู้กดขี่ของพวกเขา ท่านขอพระผู้เป็นเจ้าให้นำเอาความปรารถนาแก้แค้นของเราไปให้แก่ผู้ซึ่งจริงๆ แล้วได้กดขี่พวกเราต่างหาก

คำว่า แก้แค้น(สาร)หรือ(คาอาร์) ในที่นี้ หมายความว่า ความปรารถนาที่จะแก้แค้น ความรู้สึกแห่งการแก้แค้น ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์กล่าวว่า ผลอันเกิดจากการที่ตกเป็นเหยื่อแห่งความอยุติธรรม ก็คือ จิตใจของเราจะได้รับความกดดัน ทรมานและปรารถนาจะแก้แค้น เมื่อไรก็ตามที่จิตใจของเราเข้าไปสู่ภาวะเช่นนี้ และเมื่อไรก็ตามที่มันเกิดขึ้นมา – ผลของมันก็จะเกิดตามมาด้วย เหมือนดังประกายไฟที่จะพุ่งออกเป็นเปลวไฟ นักจิตวิทยาและจิตแพทย์ของทุกวันนี้ได้ค้นคว้าว่าความรู้สึกในทางร้ายและการเป็นศัตรู

เมื่อเกิดมาครั้งหนึ่งในจิตใจของใครแล้วก็สามารถได้รับการกดดันได้
ช่วงเวลาหนึ่ง และจะถูกผลักดันเข้าไปในส่วนลึกของจิตใจ และถูกลืม
ตราบเท่าที่มีสติสัมปชัญญะเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ แต่ในความเป็นจริงแล้ว
ความรู้สึกนี้ไม่อาจถูกลบล้างไปอย่างแท้จริงได้

มันยังเป็นส่วนที่กระเหี้ยนกระหือรืออยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ไม่เป็นที่รู้
ต่อสติภายนอกจนกว่ามันจะหาทางออกมาสู่ภายนอก และปรากฏตัวเอง
ขึ้นมาให้เห็นได้ ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์ ได้ขอต่อพระผู้เป็นเจ้าในทรง
ประทานประกายไฟอันนั้น ซึ่งอยู่ในจิตใจของเราและวันหนึ่งจะระเบิด
ออกเป็นเปลวไฟที่ไปเผาไหม้คนอื่น หากว่ามันจะไปเผาไหม้คนหนึ่งคนใด
ก็ขอให้เผาไหม้บรรดาผู้ที่ปฏิบัติต่อเราอย่างอติธรรมต่อบุคคลและเหตุผล
และความปรารถนาของเขาก็ไม่ได้รับความยุติธรรมเช่นกันแล้วเขาก็จะแก้
แค้นอย่างมีสติ เขาจะไม่แก้แค้นต่อผู้อื่นถ้าหากว่าคนฆ่าสัตว์เป็นผู้ก่อ
อาชญากรรมขึ้น การลงโทษก็จะไม่เกิดขึ้นกับคนขายขนมปัง อย่างไรก็ตาม
เมื่อบุคคลไม่ปฏิบัติตามเหตุผลอิสระของเขา แต่ปฏิบัติตามความรู้สึกที่ถลา
ลึกเข้าไปในก้นบึ้งแห่งจิตใจของเขาแล้ว เขาก็จะไม่เอาข้อคิดเช่นนั้นมา
ใคร่ครวญอีก

ท่านศาสดาได้ขอพรพระผู้เป็นเจ้าให้พวกเราเป็นไปในทางที่ว่า การแก้
แค้นและเจตนาร้ายของเรามีอยู่แค่ที่จะทำให้ศัตรูของเราพ่ายแพ้ ขอให้หัวใจ
ที่ถูกทรมานและความปรารถนาอันเลวร้ายแห่งการแก้แค้นอันเป็นผลมาจาก
ความอติธรรมและการไม่ได้รับสิ่งที่ควรได้รับอย่าได้ปรากฏขึ้นในพวกเรา

ซึ่งในทางกลับกันจะเป็นความทุกข์และสร้างความกดดันแก่จิตใจของเรา ทำให้เราหยิ่งทะนง หัวแข็ง คิดร้ายและอหุติธรรมได้ ท่านได้ขอต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่าทำให้เราเป็นไปในทางที่ว่าเราจะไฝหาความสุขสำราญด้วยการที่เราเป็นผู้อหุติธรรมและเหยียบย่ำสิทธิของคนอื่นๆ เลย

จริยธรรมที่อหุติธรรมในสังคมที่อหุติธรรม

จริยธรรมที่ดั่งมานั้น ประกอบไปด้วยความอหุติธรรมที่สมดุค เป็นสิ่งที่ทั้งชัดเจนและแน่นอนว่าถ้าหากสังคมไม่อหุติธรรมและไม่สมดุค

หากองค์การทางสังคมและกฎเกณฑ์ทางสังคมและสิทธิทางสังคมไม่อหุติธรรมและไม่สมดุคแล้ว จริยธรรมของบุคคลก็จะดำรงอยู่อย่างอหุติธรรมและไม่สมดุคเช่นกัน ผลแห่งสังคมที่ไม่อหุติธรรมนั้นไม่เพียงแต่จะพบได้ในคนทั่วไป ผู้ซึ่งขาดสิ่งที่ดีควรได้เท่านั้น แต่ยังรวมทั้งชนชั้นพิเศษผู้จัดสรรพรส่วนมากของพระผู้เป็นเจ้าให้แก่ตัวของพวกเขาเองด้วย คนทั่วไปเมื่อได้รับความกดดันก็จะกลายเป็นคนหวาดผว ส่วนบางคนก็กลายเป็นคนเฉื่อยชา ต้องพึ่งพาผู้อื่น ออกตัญญู ไม่แยแสและพุ่มเฟิอຍไป

เกี่ยวกับชนชั้นพิเศษนี้ ในคำสั่งอันเป็นที่รู้จักกันดีที่มีต่อมาลิก อิบนิ

อัสดาร์ ท่านอะลี (อ) ได้เขียนว่า : สำหรับผู้ครองนคร ไม่มีใครที่จะสุรุษสุร่ายในยามสุขสบายไปยิ่งกว่าชนชั้นพิเศษนี้ มีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นในคราวเดือดร้อนลาเกิณน้อยกว่า มีความเกลียดความเสมอภาค และความอหุติธรรมมากกว่า มีความคาดหมาย ออกตัญญูและไม่ให้ด้วยมากกว่า และมีความอดทนในคราวคับขันน้อยกว่าชนชั้นพิเศษนี้

แกนของศาสนาและจุดศูนย์กลางอันแท้จริงของมุสลิมและแหล่งแห่งชัยชนะต่อศัตรูนั้นอยู่ที่นครรรคาสามัญ ดังนั้นความสนใจของมาลิกควรมุ่งสู่ชนรรคาสามัญอยู่เสมอ ไม่ใช่มุ่งไปสู่ชนชั้นพิเศษเพียงไม่กี่คน ท่านอะลี (อ) ได้อธิบายถึงจิตใจของชนชั้นพิเศษผู้ซึ่งได้รับการพะเน้าพะนอจากสังคมอย่างไม่เหมาะสมเช่นนี้ได้ดีเหลือเกิน!

มีแบบอย่างจากท่านศาสดาผู้ประเสริฐกล่าวว่า : “จงเท่าเทียมกันแล้วหัวใจของท่านก็จะเท่าเทียมกัน ” หมายความว่า เราควรมีใจกว้างและยุติธรรม และไม่ควรมีความแตกต่างกันหรือแบ่งแยกในหมู่พวกเรา เพื่อว่าจิตใจของเราจะได้ใกล้ชิดอยู่ในระดับเดียวกัน จากนั้นเราจะรู้ว่าหากมีรอยแยกที่ไม่ยุติธรรมอยู่ในการรับผิดชอบ และการอำนวยพรจากพระผู้เป็นเจ้าแล้วก็จะเกิดช่องว่างเช่นเดียวกันขึ้นในหัวใจของเรา และเราก็จะไม่สามารถมีความเมตตาสงสารต่อกันและกันหรือคิดในแนวเดียวกันหรือสมานสมัครเป็นแนวร่วมอันเดียวกันได้

พระมหากษัตริย์กูรานบอกว่า : “จงยึดมั่นกับสายเชือกของอัลลอฮ์โดยพร้อมเพรียงกันเถิด และพวกเจ้าอย่าได้แตกแยกกัน และพวกเจ้าจงระลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮ์แก่พวกเจ้า เมื่อครั้งพวกเจ้ายังเป็นศัตรูต่อกัน แล้วพระองค์ได้ทรงประสานระหว่างหัวใจของพวกเจ้า ต่อมาพวกเจ้าก็เปลี่ยนมาเป็นพี่น้องกัน ” (3:102)

เป็นที่กระจ่างแจ้งอยู่แล้วว่า สาระของโองการนี้เกี่ยวกับความสามัคคีที่อิสลามนามาสู่มนุษยชาติ

ความลับแห่งความสำเร็จของอิสลาม

ถ้าหากอิสลามมีรูปแบบทางจริยธรรมเหมือนกับสำนักคิดทางจริยธรรมอื่นๆ แล้ว จุดมุ่งหมายของมันก็เพียงเพื่อที่จะให้ข้อแนะนำทางจริยธรรม เสนอแนะ และตักเตือนเท่านั้น และตัวมันเองก็จะยุ่งเกี่ยวกับการเทศนา และการตักเตือนเท่านั้น ไม่มีอะไรข้องเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบและจัดรวมทั้งสองอย่าง คือ จิตใจและความคิดเข้าด้วยกันได้ นั่นคือ เพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีทางแห่งประวัติศาสตร์

ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า สิ่งที่รวมเอาชาวมุสลิมไว้ด้วยกันนั้น คือ ความศรัทธา และความมีศาสนาของอิสลาม ท่านศาสดาผู้ประเสริฐ ได้แนะนำวิถีทางอันยิ่งใหญ่ซึ่งจะนำไปสู่เอกภาพนี้ซึ่งเป็นเอกภาพแห่งการศรัทธา ท่านได้นำผู้คนเข้ามาอยู่ได้มาตรฐาน ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮ์ (ไม่มีพระเจ้าอื่นใดยกเว้น อัลลอฮ์) แต่ท่านก็ยังไม่ได้พอใจต่อความศรัทธาและความเชื่อเพียงอย่างเดียว ท่านให้ความสนใจต่ออุปสรรคแห่งเอกภาพเช่นกัน ท่านได้ขจัดเครื่องกีดกันเหล่านั้น ขจัดปัญหาทั้งหลายเหล่านั้น ขจัดสาเหตุอันมากมายแห่งความไม่ปรองดองกันในจิตใจของผู้คน ขจัดสาเหตุอันมากมายแห่งความไม่ปรองดองกันในจิตใจของผู้คน ขจัดมูลเหตุเจตนาร้าย ขจัดความร้ายกาจของการอิจฉาริษยาและความปรารถนาที่จะแก้แค้น การเลือกที่รักมักที่ชังในเรื่องของสังคมและสิทธิส่วนบุคคลออกไป และเมื่อสิ่งแวดล้อมเหมาะสมและอุปสรรคเหล่านี้ไม่มีอีกแล้ว เมื่อมีศรัทธาและความเชื่อและมีความอยู่ดีธรรมในการแบ่งปันส่วนแล้ว

ผลทั้งหมด ก็คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นพี่น้องกัน
ความรักและความร่วมมือกันซึ่งตัวของมันเองจะมีมาโดยอัตโนมัติ แต่ไม่
สามารถมีได้แม้ในบรรยากาศที่เหมาะสม ถ้ามีเครื่องกีดกันอยู่ หรือหากว่า
เครื่องกีดกัน ไม่มีอยู่แต่ก็ไม่มีสถานการณ์ที่เหมาะสมอยู่ด้วย

ดังนั้น เราจะต้องไม่คิดว่า อิสลาม สมานฉันท์ผู้คนโดยอาศัยความศรัทธา
แต่อย่างเดียว ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย ยิ่งกว่านั้น อิสลามยังจัดอุปสรรค คือ
ความอยุติธรรมในการแบ่งปันส่วนและรอยร้าวและความแตกต่างในสังคม
อีกด้วย ถ้าหากอิสลาม กล่าวว่า

“จงมาสู่การแสดงความเสมอภาค ระหว่างเราและระหว่างพวกท่านเถิด
เราจะไม่ทำการนัศการนอกจากอัลลอฮ์และเราจะไม่ตั้งสิ่งใด (ในความเชื่อ
และการนัศการ) เท่าเทียมพระองค์” (3:64)

นั่นก็หมายความว่า เราคงมุ่งสู่การศรัทธา ซึ่งเหมือนกันสำหรับพวกเรา
ทุกคน ในนั้นมีความดีในนั้นมีความจริงและคุณประโยชน์

ดังนั้น จึงตามมาด้วย “และเราจะไม่ตั้งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ทั้งสิ้น
และเราจะไม่แต่งตั้ง (บางคน) ขึ้นมาเป็นผู้อภิบาล แก่อีกบางคน นอก
จากอัลลอฮ์” และมุ่งหมายในความเสมอภาคอีกด้วย

ในการทำอัศจรรย์ครั้งสุดท้าย ท่านศาสดาได้บอกแก่เราว่า :

“โอ้ ประชาชนของฉัน! แน่อนพระผู้เป็นเจ้าของท่านนั้นมีหนึ่ง และ
แน่อนบิดาของท่านก็มีหนึ่ง พวกท่านทั้งหมดมาจากอาดัม และอาดัมมา
จากดิน ชาวอาหรับไม่ได้เหนือกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นอาหรับ (ไม่มีความ
เหนือกว่า) ยกเว้นโดย (มาตรการของ) คน ๆ หนึ่งที่มีความระมัดระวังและมี
คุณธรรมต่อพระผู้เป็นเจ้า (ตักวา)” ความเหนือกว่าจะได้มาจากการดี
เท่านั้น

ดังนั้นท่านศาสดา (ซล.) จึงได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

“ฉันได้บอกกับพวกท่านแล้วใช่ไหม?”

“ใช่” ผู้รับฟังของท่านตอบ

ดังนั้นคนที่มาอยู่ที่นี่จะต้องบอกกล่าวกับคนที่ไม่ได้มา” ท่านศาสดาบอก
กับพวกเขา

ผลแห่งความยุติธรรมที่มีต่อพฤติกรรมโดยทั่วไป

ดังนั้นในเวลานี้ เราจึงสามารถสรุปได้ว่า ความมีอยู่และความไม่มีอยู่ของ
ความยุติธรรมนั้นมีผลต่อพฤติกรรม เพราะว่าเมื่อความคิด ความเชื่อ และ
จริยธรรมของคน ๆ หนึ่งมีผลแล้ว การกระทำของผู้นั้นก็จะมีผลต่อเขาอย่าง
แน่อนเช่นกัน

พระมหาคัมภีร์กูรานบอกแก่เราว่า

“จงประกาศเถิด! ทุกๆ คนย่อมกระทำไปตามบุคลิกลักษณะของเขาเอง”
(17:84)

แต่ละบุคคลก็กระทำไปตามความคิดของเขา ความเชื่อของเขา ทำไปตาม
ภาวะแห่งจิตใจของเขาและเธอ รากเหง้าของการกระทำของมนุษย์ทั้งหมด
อยู่ที่จิตใจของมนุษย์

นอกจากความอยู่ดีธรรมทางสังคม ความไม่ถูกต้องจากความแตกต่าง
การแบ่งแยกและความรู้สึกแห่งการถูกหลอกลวงและขาดสิ่งที่ควรได้ก็ยังมี
ผลต่อการกระทำของผู้คนด้วย ซึ่งเราได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว สภาพแห่งความ
ยากจนและความขาดแคลน ไม่ว่าจะมิมูลเหตุมาจากอะไรก็ตาม ไม่ว่าโดย
ความอยู่ดีธรรมหรืออะไรบางอย่างนอกไปจากความอยู่ดีธรรมก็ตามโดยตัว
ของมันเองแล้ว คือ แรงผลักดันแห่งความทุจริต และหากว่ามันรวมเข้ากับ
ความรู้สึกของการถูกหลอกลวงและขาดสิ่งที่ควรได้แล้วละก็ มันก็จะ
กลายเป็นเรื่องที่ร้ายกาจ

และถ้าควบคู่ไปกับความขุ่นเคืองซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของคนกลุ่ม
หนึ่งมันก็จะร้ายกาจยิ่งขึ้น แล้วก็จะมีคนกล่าวว่า :

นี่คือ ความจริงที่ข้าขอประกาศ
ข้าจักไม่ได้เห็นวันนั้น
ข้านั่งอยู่ข้างนอกและจ้องดู

ในขณะที่ศัตรูเล็งจลองและละเล่นกัน

ความรู้สึกที่ว่า “ข้าฯ ไม่ได้เห็นวันนี้” กลายเป็นมูลเหตุแห่งการลักขโมย แห่งการรับสินบน แห่งการยกยอกสาธารณะสมบัติแห่งบาป แห่งการฉ้อฉล แห่งการหลอกลวงและเล่ห์กลในธุรกิจ แห่งการลักขโมยของผู้คน การรับสินบน ขึ้นราคาจนเกินควร และการจ่ายเงินน้อยเกินควร และการกระทำทุก ๆ อย่างเพื่อไต่ขึ้นบันไดแห่งชนชั้นในสังคมและอื่นๆ

ท่านอะลี (อ) ได้กล่าวถึงความยากจนกับ มุฮัมมัด อิบนิ ฮานะฟียะฮ์ว่า “โอ้ ลูกรัก! พ่อหวาดกลัวต่อความยากจนของเจ้า จงแสวงหาที่พึ่งพิงจาก พระผู้เป็นเจ้าให้พ้นจากมันแน่แท้มันเป็นความบกพร่องในศาสนา เป็นผู้ทำให้เหตุผลต้องหวาดหวั่น เป็นมูลเหตุแห่งความเกลียดชัง”

ประการแรก “ความบกพร่องในศาสนา” นั้นหมายถึงอะไร? ความยากจนเป็นบาปอย่างนั้นหรือ? ไม่ใช่เช่นนั้น ความยากจนไม่ได้เป็นบาป แต่มันช่วยส่งคนที่ไม่มีศรัทธาอย่างแน่นแฟ้นไปสู่บาปอย่างรวดเร็ว บาปที่เกิดจากความยากจนและความขาดแคลนนั้มีอยู่หลายอย่าง ดังนั้น ท่านศาสดาผู้บริสุทธิ์จึงได้กล่าวว่า “ความยากจนนั้นใกล้เคียงกับความไม่ศรัทธา” เพราะความยากจนสามารถทำให้จิตใจมนุษย์เป็นคนบาป และทำให้ความเคียดแค้นของมนุษย์อ่อนแอไปได้

ผลอย่างอื่นของความยากจน ก็คือ “เป็นผู้หวนคิดถึงเหตุผลและสามัญสำนึก (อัคร)” เหตุผลและความคิดของพวกเขาขาดความสมดุล อันเนื่องมาจากผลแห่งความยากจน และความขาดแคลนและความขาดปัจจัยแห่งชีวิต ในภาวะเช่นนั้นมนุษย์ไม่อาจคิดได้ดีหรือหาข้อสรุปที่เหมาะสมอีกต่อไปทำนองเดียวกัน ความมีทุกข์ก่อให้เกิดความกังวลอันเนื่องมาจากความยากจนและความขาดแคลนก็เป็นเช่นนั้นด้วย

แน่ละ ยังมีข้อยกเว้น สำหรับผู้ไม่อยู่ในเกณฑ์เช่นนั้นเหตุการณ์เช่นนั้นไม่ได้มีผลต่อเขา ความทุกข์โศกและการสิ้นสลายไม่มีผลต่อเขาในแบบนี้ แต่คนพิเศษเช่นนี้มีอยู่น้อย

ผลข้อที่สามของความยากจน ก็คือ “เป็นสาเหตุแห่งความเกลียดชัง” นั่นก็คือเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ยากทางจิตใจและความคับแค้นใจของมนุษย์

หรือบางทีความหมายของมัน ก็คือ ความขัดสน ทำให้เกลียดชังคนอื่น ๆ โดยถือว่า พวกเขาเป็นผู้รับผิดชอบความยากจนของตนเอง

ดังนั้น กฎเกณฑ์ของอิสลาม จึงยืนยันถึงการสร้างความยุติธรรมทางสังคมและการเกาะติดอยู่กับสิทธิทางสังคมและสิทธิส่วนบุคคลไม่ได้เป็นศาสนาที่ขัดแย้งในตัวเองและมีข้อความที่ขัดแย้งกัน อิสลามเพียงแต่ประจักษ์ว่ากฎเกณฑ์และการปฏิบัติเหล่านี้จำเป็นสำหรับการผลิตของมนุษย์ การผลิตที่อิสลามเจตนาให้เป็นเรื่องทางจิตวิญญาณ และจริยธรรมและเรื่องของวัตถุอันส่วนหนึ่งเป็นผลและส่วนหนึ่งเป็นเงื่อนไขของมัน

เชิงอรรถ

1. เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะกล่าวถึงจุดนี้ให้เห็นสังคมที่เกือบไม่มีศาสนาของตะวันตก ทั้งๆ ที่ “เจ้าหน้าที่” ในที่นั้นจะอ้างว่าเป็นมนุษย์ที่เจริญแล้ว และรักษากฎเกณฑ์และสิทธิได้ดีก็ตาม เราจะเห็นว่าแนวโน้มทั่วไป เป็นไปเพื่อความสะดวกสบายทางวัตถุและความสุขสำราญอย่างเกือบจะแยกความเชื่อ หลักการ สิทธิและคุณค่าอื่น ๆ ของมนุษย์ออกไปทีเดียว (ข้อคิดเห็นของผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ)

2. “ผู้ปกป้อง” พระผู้เป็นเจ้าคือบรรดาผู้คน เช่น ท่านศาสดาและบรรดาอิมาม ผู้ที่เราจะต้องได้รับทางนำและถูกนำทางโดยท่านเหล่านั้น เป็นผู้ปกป้องคำสอนของพระผู้เป็นเจ้าจากการตีความหมายผิด ๆ การเบี่ยงเบน และการสูญหาย

3. อย่างเช่นประชาชนของท่านศาสดา ลูท (Lot) (๑)

4. ตามทฤษฎีอิสลามนิกายชีอะห์ โองการนี้ถือว่าสำคัญที่สุดเพราะในนั้นกล่าวถึงเงื่อนไขสำหรับระบบอันยุติธรรมของโลกอันกว้างขวางที่สัญญาไว้ด้วยการมาของมิมามมะสดี (๑)

มูรตะฎอ มูญะาะฮารี เป็นปราชญ์ผู้ทรงความรู้ผู้หนึ่งในเรื่องของอิสลาม ท่านได้รับการฝึกอบรมจาก อัลละมาฮ์ มุฮัมมัด สุเซน ตะบะตาบาอีย์ นักปรัชญาผู้มีชื่อเสียงของโลกมุสลิมในปัจจุบัน

ท่านเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการวรรณกรรมและการศาสนาในอิหร่าน
และเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเตหะราน
ท่านเป็นสถาปนิกวางแผนการปฏิวัติคนหนึ่งในอิหร่าน และหลังจากการ
ปฏิวัติ ท่านได้รับตำแหน่งประธานสภารัฐธรรมนูญ

ท่านถูกฝ่ายต่อต้านอิสลามลอบสังหารถึงแก่ชีวิตเมื่อวันที่ 1 พ.ค. 1979
ถึงแม้ศพของท่านจะถูกเผ่นดินกลบไปแล้ว แต่ผลงานของท่านยังคงยั่งยืน
เป็นประ โยชน์อยู่ในวันคร่ำครวญ

สารบัญ

ด้วยพระนามแห่งพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเมตตากรุณายิ่ง	๒
การตีความอย่างพิสดารของผู้ถือสัน โดย.....	๓
การจงใจให้สนใจในโลก	๓
การสละโลก	๑๐
ตรรกวิทยาแห่งพระมหาคัมภีร์กูราน	๑๒
ตรรกวิทยาและโลกทัศน์ของพระมหาคัมภีร์กูราน	๑๘
ลัทธิวัตถุนิยมและจริยธรรม.....	๑๕
การเคารพสิทธิและความรังเกียจโลก	๒๒
คุณค่าในตัวและคุณค่าที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น	๒๓
เหตุผลของมนุษย์	๒๖
ความยุติธรรมและชะตากรรมของสังคม	๒๘
บทบาทของความยุติธรรมและความถูกต้องทางสังคมในด้านจิตใจ	๒๕
ความยุติธรรมในสังคม ความคิดและความศรัทธา	๓๕
การมองดูพระผู้เป็นเจ้าในแง่ร้าย	๓๗
ความยุติธรรมในสังคมและจริยธรรม	๓๘
ข้อยกเว้น	๓๕
ผลแห่งการแบ่งแยกในเรื่องจริยธรรม.....	๔๑
จริยธรรมที่ยุติธรรมในสังคมที่ยุติธรรม.....	๔๔
ความลับแห่งความสำเร็จของอิสลาม	๔๖
ผลแห่งความยุติธรรมที่มีต่อพฤติกรรมโดยทั่วไป	๔๘
เชิงอรรถ	๕๒